REPUBLIKA E SHQIPËRISË

MINISTRIA E FINANCAVE

QENDRA E TRAJNIMIT TË ADMINISTRATËS TATIMORE DHE DOGANORE

STUDIM

ANALIZË KRAHASUESE MIDIS LEGJISLACIONIT SHQIPTAR, DIREKTIVËS SË BE-SË DHE PRAKTIKA E VENDEVE ANËTARE

PËRJASHTIMET NGA TVSH

KY STUDIM U PËRGATIT NGA QENDRA E TRAJNIMIT TË ADMINISTRATËS TATIMORE DHE DOGANORE

Tabela e Përmbajtjes

I. HYRJE 7

II. ANALIZË KRAHASUESE PËR DISA KONCEPTE BAZË 9

2. OBJEKTI DHE FUSHA E ZBATIMIT 9

2.1 Neni 1 i Direktivës dhe neni 1 i Ligjit 9

2.2 Analiza e Dallimeve Kryesore 10

2.3 Neni 2 i Direktivës dhe neni 2 i Ligjit 10

2.4 Analiza e dallimeve kryesore 11

Përmbledhje: Ligji shqiptar është një version "i zhveshur" i Direktivës, duke mbajtur vetëm parimet bazë që i duhen një shteti sovran që nuk është ende pjesë e BE-së. 11

Në momentin që Shqipëria aderon në BE, Neni 2 i saj do të duhet të zgjerohet për të përfshirë të gjitha specifikimet e pikës 1(b) të Direktivës. 11

3. PERSONAT E TATUESHËM 12

3.1 Neni 9-13 i Direktivës dhe neni 3-6 i Ligjit, krahasim i koncepteve kryesore 12

3.2 Analiza e Dallimeve Kryesore 12

1. Futja e konceptit të "Personit të Tatueshëm Rastësor" 13

2. Implementimi i "Grupit të TVSH-së" (VAT Grouping) 14

“Neni X — Grupi i TVSH-së 14

3. Rishikimi i statusit të OJF-ve (Neni 3) 15

4. Harmonizimi i Plotë i Aneksit I (Organet Publike) 15

4. TRANSAKSIONET E TATUESHME 15

4.1 Furnizimi i mallrave 15

Analiza e Dallimeve dhe Nevojat për Ndryshim 16

Përmbledhje: Hapat e Shqipërisë drejt BE-së për këto Nene 17

4.2 Furnizimi i shërbimeve 17

Krahasimi i Koncepteve: Furnizimi i Shërbimit 17

Çfarë duhet të bëjë Shqipëria për t'u përshtatur plotësisht? 18

5. LINDJA E TATIMIT, KËRKUESHMËRIA 19

5.1 Tabela Krahasimore: Lindja e Tatimit (Kërkueshmëria) 19

6. VLERA E TATUESHME 21

Tabela Krahasimore 21

7. SHKALLA TATIMORE 23

Tabela Krahasimore: Shkallët e TVSH-së 23

Pse qasja e Shqipërisë është "Sfidë" për Raport-Progresin? 25

Çfarë pritet të ndodhë pas vitit 2026? 25
III. PËRJASHTIMET, ANALIZË KRAHASUESE 27
1. Kuptimi i përjashtimeve nga TVSH 27
1.1 Përjashtimi/ kuptimi 27
1.2. Elementet thelbësore të përjashtimit 28
1.3. Dallimi nga trajtime të tjera të TVSH 28
1.4. Roli i përjashtimeve në sistemin e TVSH 28
2. Natyra dhe arsyet e përjashtimeve 28
2.1. Përmbledhje e kategorive të përjashtimeve në Direktivën e BE 2006/112/EC 29
2.2. Pse ekzistojnë përjashtimet nga TVSH 29
2.3. Arsye sociale 29
2.4. Arsye teknike (vështirësi në llogaritjen e TVSH) 29
2.5. Arsye për të shmangur tatimin e dyfishtë 30
2.6. Arsye ndërkombëtare (eksportet) 30
2.7. Arsye administrative 30
Përmbledhja kryesore – arsyet e përjashtimeve 31
3. Përjashtimet në Direktivë, Përjashtimet në ligjin shqiptar, Analizë krahasuese 31
Tabela Krahasimore 31
Analiza Narrative 32
1. Harmonizimi Social dhe Humanitar 32
2. Specifikat Shqiptare (Divergjencat) 32
3. Kushtëzimi i Çmimeve (Neni 51/ë, f, j, k) 33
4. Kufizimet te Shërbimet jo-thelbësore 33
Konkluzioni 33
5. Rastet kryesore kur do të aplikohet TVSH: 33
1. Kur mjeti pëson "Ndryshim Destinacioni" (Neni 57 i Ligjit) 33
2. Kur rishitja bëhet nën "Regjimin e Marzhit" 34
3. "Hibridet" nuk janë "Elektrike" (Neni 51/p) 34
4. Pjesët e këmbimit dhe Shërbimet e Mirëmbajtjes 34
Përmbledhje: 34
6. Direktiva e BE-së (Art. 101/a, 135) - Ligji Shqiptar (Neni 53) 34
Tabela Krahasimore: Përjashtimet e Tjera 35
Analiza Narrative 35
4. Logjika e "Mungesës së të Drejtës së Zbritjes" 36
5. Dallimi në Mekanizëm: Përjashtim - "Shkallë Zero" 36

Krahasimi i Kushteve 37
7. Direktiva e BE-së (Art. 136)- Ligji Shqiptar (Neni 54) 38
Tabela Krahasimore 38
Analiza Narrative 38
2. Lidhja me Kufizimet e të Drejtës së Zbritjes 39
8. Direktiva e BE-së (Art. 137)- Ligji Shqiptar (Neni 55) 39
Tabela Krahasimore 39
9. Direktiva e BE-së (Art. 143, 144) - Ligji Shqiptar (Neni 56) 41
Tabela Krahasimore: Përjashtimet në Import 41
Analiza Narrative 42
Krahasimi: Shërbimet e lidhura me Importin 43
Analiza Narrative: 43
Pse ky nen është "Paqe" për biznesin? 44
10. Direktiva e BE-së (Art. 146) - Ligji Shqiptar (Neni 57) 44
Tabela Krahasimore: Eksportet 45
Analiza Narrative 45
Konkluzioni. 46
11. Direktiva e BE-së (Art. 147)- Ligji Shqiptar (Neni 58) 46
Tabela Krahasimore 47
Analiza Narrative 47
11. Direktiva e BE-së (Art. 148) - Ligji Shqiptar (Neni 59) 48
Tabela Krahasimore: Transporti Ndërkombëtar 49
Analiza Narrative 49
12. Direktiva e BE-së (Art. 156-163) - Ligji Shqiptar (Neni 64-67) 50
Tabela Krahasuese: 50
Analizë Narrative 54
1. Koncepti i "Përjashtimit" - "Shkallës Zero" 54
2. Përputhshmëria e Plotë (Regjimet Doganore dhe Platformat në Det) 54
3. Kushti i Konsumit Përfundimtar (Neni 66 - Art. 155) 54
4. Dallimet 55
Përmbledhje 55
Regjimi i veçantë mbi arin për investim Direktiva e BE-së (Art. 344-356) - Ligji Shqiptar (Neni 151-155) 55
1. Pikat ku Ligji Shqiptar dhe Direktiva janë 100% në Përputhje 55
2. Diferencat dhe Nuancat Teknike (Ku ndahet Shqipëria nga BE) 56
a. Lista Zyrtare e Monedhave (Mungesa e një "Eurostati" Lokal) 56

b. Kushti Formal i "E drejta e zgjedhjes" (Neni 153/4) 56
c. Tregu i Rregulluar i Arit (Regjimet e pezulluara) 56
ç. Ruajtja e të Dhënave dhe Pastrimi i Parave (Neni 155 - Article 356) 57
1. Neni 155/1 (Përkufizimet) - Article 38 (Direktiva e BE-së) 58
2. Neni 155/2 (Përjashtimi) - Article 143(1)(l) (Direktiva e BE-së) 58
3. Neni 155/3 (Autongarkesa) - Article 199a(1)(e) (Direktiva e BE-së) - *Thelbi i Krahasimit* 58
Pse ka një afat (Deri më 31 dhjetor 2026)? 58
Përmbledhje tabelore 59
IV. Titulli XIII i Direktivës 2006/112/EC dhe roli i devijimeve (derogimeve) në procesin e integrimit ...60
1. Kuptimi i derogimeve (Titulli XIII) 60
2. Analiza krahasimore: BE - Shqipëri 60
3. Raste kryesore të lidhura me derogimet në Shqipëri 61
a. Mekanizmi i ngarkesës së kundërt (Reverse Charge) 61
b. Sektorët specifikë 61
4. Procedura e derogimit sipas nenit 395 61
5. Rëndësia për Shqipërinë 61
6. Konkluzion 62
V. Aneksi X i VAT Directive 2006/112/EC dhe roli i tij në procesin e përafrimit 62
1. Kuptimi dhe funksioni i Aneksit X 62
2. Struktura e Aneksit X 62
2.1 Pjesa A – Furnizime që mund të vazhdojnë të tatohen 62
2.2 Pjesa B – Furnizime që mund të vazhdojnë të përjashtohen 63
3. Rëndësia për Shqipërinë 63
4. Raste konkrete me interes 63
4.1 Transporti i pasagjerëve 63
4.2 Pasuritë e paluajtshme 64
5. Konkluzion 64
Përmbledhje krahasimore e Aneksit X 64
VI. PRAKTIKA TË VENDEVE ANËTARE TË BE ME FOKUS PËRJASHTIMET 67
Shkalla e Reduktuar 13%. Për disa mallra dhe shërbime të përfshira në Shtojcën III të Kodit të TVSH-së, aplikohet shkalla e reduktuar prej trembëdhjetë përqind (13%) 67
Shkalla e Reduktuar 6%. Për mallrat dhe shërbimet për të cilat ekziston një dispozitë e veçantë në Shtojcën III të Kodit të TVSH-së, aplikohet shkalla e reduktuar prej gjashtë përqind (6%), si dhe shkalla e reduktuar e sapofutur prej katër përqind (4%) rast pas rasti. 67
Reduktimi i Shkallëve të TVSH-së me 30% 68
Shkalla e TVSH-së 0% 68

KREU VI, i ligjit “PËRJASHTIMET NGA TATIMI” liston të gjitha veprimet, mallrat dhe shërbimet që nuk ngarkohen me TVSH brenda territorit. 68
1. Përjashtimi i transferimit të biznesit si tërësi 68
2. Rregullimi i dhurimeve pa TVSH për të ndaluar shpërdorimin e ushqimit 68
3. Strukturimi i Përjashtimeve në Emergjenca Civile dhe Fatkeqësi Natyrore 69
4. Përcaktimi i Pragjeve Ndërkombëtare për Tregtinë Elektronike (E-commerce) 69
Përmbledhje: 69
1. Shërben për të ndarë "Përjashtimet Sociale" nga "Privilegjet Ekonomike" 70
2. Shërben si model për "E drejta për të zgjedhur taksimin" 70
3. Shërben për të strukturuar "Përjashtimet me Kufizim" në Turizëm dhe Jahte 71
4. Shërben si "Mbrojtje" në Negociatat me Komisionin Evropian 71
5. Shërben për Harmonizimin e Regjimit të Fermerëve 71
BIBLIOGRAFIA 72

I. HYRJE

Tatimi mbi Vlerën e Shtuar (TVSH), në nivelin e Bashkimit Europian (BE) trajtohet nga DIREKTIVA E KËSHILLIT 2006/112/KE, datë 28 nëntor 2006 "Mbi sistemin e përbashkët të Tatimit mbi Vlerën e Shtuar"[1]. Shtetet anëtare të BE, si për të gjithë Direktivat, kanë detyrimin t'a transpozojnë në legjislacionin e tyre të brendshëm, duke i qëndruar fort kornizës së saj dhe duke respektuar kufijtë për të dalë nga kjo kornizë, për aq sa e lejon ajo.

Ndërkohë Shqipëria ka nënshkruar Marrëveshjen e Stabilizim – Asociimit (MSA), e cila hyri tërësisht në fuqi në prill të vitit 2009 dhe tashmë Shqipëria gëzon statusin e vendit kandidat për në Bashkimin Europian. Aktualisht Shqipëria, pas hapjes së bisedimeve për përmbushjen e detyrimeve të anëtarësimit në Bashkimin Europian është në fazën e intensifikimit të përpjekjeve për t'u bërë pjesë e Bashkimit Europian.

Për qëllime të procesit të negociatave, acquis i BE-së ndahet në 35 kapituj negociues (fusha politikash). Tatimin mbi Vlerën e Shtuar (TVSH) përfshihet në Kapitullin 16, i cili trajton *acquis* për tatimet dhe kërkon harmonizimin e legjislacionit tatimor të Shteteve Anëtare (dhe vendeve aderuese) me atë të BE-së kryesisht në fushën e tatimeve indirekte.
Mbështetur në detyrimet e përcaktuara në MSA, me ligjin nr. 92/2014 "Për tatimin mbi vlerën e shtuar në Republikën e Shqipërisë" i ndryshuar[2], është përafruar pjesërisht Direktiva 2006/112/KE.
Raporti i Progresit të Shqipërisë, për vitin 2025[3], thekson citojmë:

*"The Council of Ministers adopted the **medium-term revenue strategy** (MTRS) 2024-2027 in December 2024...*
*On **indirect taxation**, the standard VAT rate is 20% and the reduced rates are 6% and 10%. A substantial number of tax exemptions not set out in the EU acquis remains and none were removed in the reporting period. No major changes to the VAT regulations aiming at further harmonisation with the EU acquis were introduced in the reporting period. At the same time the VAT rate of 6% for services provided in five-star hotels was extended till end of 2026."*

*"Këshilli i Ministrave miratoi **Strategjinë Afatmesme të të Ardhurave (MTRS) 2024-2027**[4] në dhjetor të vitit 2024…*

*Lidhur me tatimet indirekte, shkalla standarde e **TVSH-së është 20%** dhe shkallët e reduktuara janë **6% dhe 10%**. Një numër i konsiderueshëm i përjashtimeve tatimore që nuk parashikohen në acquis të BE-së mbeten në fuqi dhe asnjë prej tyre nuk u hoq gjatë periudhës raportuese. Gjatë kësaj periudhe, nuk u prezantua asnjë ndryshim madhor*

[1] https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/ALL/?uri=CELEX:32006L0112 Council Directive 2006/112/EC of 28 November 2006 on the common system of value added tax *OJ L 347, 11.12.2006*

[2] https://www.qbz.gov.al/eli/ligj/2014/07/24/92/dd6b7a0e-8727-4741-b5eb-94eef979b49e;q=Nr.%2092%2F2014

[3] https://enlargement.ec.europa.eu/document/download/fe9138b7-90fe-4277-a12c-3a03f6d1957f_en?filename=albania-report-2025.pdf

[4] https://www.qbz.gov.al/eli/vendim/2024/12/26/847/caade191-2973-4b21-a61e-db9847f68366;q=strategjia%20e%20te%20ardhurave%202024

në rregulloret e TVSH-së që synon përafrimin e mëtejshëm me acquis të BE-së. Në të njëjtën kohë, shkalla e TVSH-së prej 6% për shërbimet e ofruara në hotelet me pesë yje vijon edhe përgjatë vitit 2026."

Si rrjedhojë duke ju referuar së pari procesit të integrimit dhe së dyti, por jo nga rëndësia, peshës që ka TVSH për gjenerimin e të ardhurave buxhetore, del e qartë rëndësia e këtij studimi i cili mundet t'i paraprijë ndryshimeve që mundet të dalin të nevojshme dhe duke patur në vëmëndje parimet e politikës të cilat duhet të udhëheqin zhvillimin e sistemeve tatimore ku përfshihen neutraliteti, efikasiteti, siguria dhe thjeshtësia, efektiviteti, drejtësia dhe fleksibiliteti.

II. ANALIZË KRAHASUESE PËR DISA KONCEPTE BAZË

1. Sikurse pranohet gjerësisht, ligji nr. 92/2014 "Për TVSH" (ligji), ka përafruar pjesërisht Direktivën 2006/112/KE (Direktiva). Prandaj së pari del e nevojshme të bëhet një analizë krahasuese strukturore dhe e përmbajtjes me këtë Direktivë.

Kjo analizë, me fokus përjashtimet, përqëndrohet në disa pika kryesore ku direktiva e BE-së sjell ndryshime thelbësore krahasuar me ligjin shqiptar aktual.

2. OBJEKTI DHE FUSHA E ZBATIMIT

2.1 Neni 1 i Direktivës dhe neni 1 i Ligjit

Kategoria	**Direktiva e BE-së (Neni 1)**	**Ligji Shqiptar (Neni 1)**
Qëllimi i Ligjit	Vendos **sistemin e përbashkët** të TVSH-së (për të gjitha shtetet anëtare).	Vendos **tatimin mbi vlerën e shtuar** (për territorin e Shqipërisë).
Natyra e Tatimit	Tatim i përgjithshëm mbi konsumin e mallrave dhe shërbimeve.	Tatim i përgjithshëm mbi konsumin e mallrave dhe shërbimeve.
Proporcionaliteti	**Ekzaktësisht proporcional** me çmimin e mallrave dhe shërbimeve.	**Proporcional** me çmimin e tyre.
Zbatimi në Faza	Zbatohet pavarësisht numrit të transaksioneve në procesin e prodhimit dhe shpërndarjes.	Ngarkohet në çdo fazë të prodhimit dhe procesit të shpërndarjes.
Mekanizmi i Zbritjes	Llogaritet mbi çmimin, duke zbritur TVSH-në e rënduar drejtpërdrejt mbi elementet e kostos.	Zbatohet si përqindje mbi çmimin dhe paguhet pas zbritjes së TVSH-së mbi elementet e kostos.
Shtrirja	Përmend shprehimisht zbatimin deri në **shkallën e tregtisë me pakicë**.	Nuk e specifikon tekstualisht "pakicën" në këtë nen, por e përfshin te "procesi i shpërndarjes".

2.2 Analiza e Dallimeve Kryesore

1. Direktiva flet për një "sistem të përbashkët" (common system), pasi synon harmonizimin e ligjeve midis shumë shteteve. Ligji shqiptar është i fokusuar në zbatimin brenda juridiksionit të Republikës së Shqipërisë, ndonëse ndjek të njëjtën logjikë.
2. Direktiva përdor termin "ekzaktësisht proporcional", duke theksuar natyrën matematikore të taksës. Ligji shqiptar përdor thjesht "proporcional". Gjithashtu, ligji shqiptar shton specifikimin "çmimit pa tatimin", duke sqaruar bazën tatimore ku aplikohet përqindja.
3. Të dyja tekstet konfirmojnë se TVSH-ja nuk është një taksë kaskadë (taksa mbi taksë), por një taksë ku biznesi paguan vetëm diferencën midis TVSH-së që arkëton nga klienti dhe TVSH-së që ka paguar për shpenzimet e tij (elementët e kostos).
4. Direktiva e specifikon qartë që ky sistem shkon deri në hallkën e fundit (shitja te konsumatori final). Ligji shqiptar e nënkupton këtë përmes termit "procesi i shpërndarjes", i cili ligjërisht përfundon me konsumin final.

Ligji shqiptar reflekton frymën dhe teknikën e Direktivës Europiane, duke siguruar që sistemi tatimor shqiptar të jetë i pajtueshëm me atë të BE-së.

2.3 Neni 2 i Direktivës dhe neni 2 i Ligjit

Kategoria	**Direktiva e BE-së (Neni 2)**	**Ligji Shqiptar (Neni 2)**
Furnizimi i mallrave/shërbimeve	I ndan në pikat (a) dhe (c).	I bashkon në pikën (a).
Importi	E rendit si pika (d).	E rendit si pika (b).
Blerjet Intra-Komunitare	**Pika (b) - Shumë e detajuar.** Rregullon blerjet midis vendeve të BE-së.	**Nuk ekziston.** Shqipëria i trajton këto thjesht si "Importe".
Mjetet e reja të transportit	Përcakton kritere teknike (km, orë fluturimi, muaj).	Nuk përmenden te ky nen (janë në rregullore të tjera).

Kategoria	Direktiva e BE-së (Neni 2)	Ligji Shqiptar (Neni 2)
Mallrat e akcizës	Përcakton saktë se çfarë konsiderohet mall akcize.	Nuk përmenden te ky nen.

2.4 Analiza e dallimeve kryesore

a. Mungesa e "Blerjeve Intra-Komunitare" në ligjin shqiptar

Kjo është diferenca më e madhe. Në BE, kur një mall lëviz nga Gjermania në Francë, nuk quhet "import", por "blerje intra-komunitare".

Direktiva harxhon pjesën më të madhe të nenit 2 duke sqaruar kush e paguan TVSH-në në këto raste (personat e tatueshëm, personat juridikë jo-tatimpagues, etj.).

Ligji Shqiptar nuk e ka këtë nevojë. Çdo mall që hyn nga jashtë kufirit të Shqipërisë (qoftë nga BE apo vende të tjera) konsiderohet thjesht Import dhe i nënshtrohet pikës (b).

b. Përcaktimi i "Mjeteve të reja të transportit"

Direktiva e BE-së ka rregulla shumë specifike për makinat, anijet dhe avionët (Pika 2). Kjo bëhet për të parandaluar shmangien e taksave kur individët blejnë mjete të reja në vende me TVSH të ulët dhe i çojnë në vende me TVSH të lartë.

BE: Një makinë quhet "e re" nëse ka më pak se 6 muaj ose më pak se 6,000 km.

Shqipëri: Neni 2 i ligjit tonë nuk merret me këtë detaj teknik, pasi këto trajtohen në nenet e mëposhtme për bazën tatimore ose në Udhëzimin e Ministrit të Financave.

c. Thjeshtësia e ligjit shqiptar

Ligji shqiptar i përmbledh transaksionet e tatueshme në dy shtylla kryesore:

Brenda vendit: Furnizim malli/shërbimi kundrejt pagesës nga një person i tatueshëm.

Nga jashtë: Importi.

Përmbledhje: **Ligji shqiptar është një version "i zhveshur" i Direktivës, duke mbajtur vetëm parimet bazë që i duhen një shteti sovran që nuk është ende pjesë e BE-së.**
Në momentin që Shqipëria aderon në BE, Neni 2 i saj do të duhet të zgjerohet për të përfshirë të gjitha specifikimet e pikës 1(b) të Direktivës.

3. PERSONAT E TATUESHËM

3.1 Neni 9-13 i Direktivës dhe neni 3-6 i Ligjit, krahasim i koncepteve kryesore

Kategoria	Direktiva e BE-së (Nenet 9-13)	Ligji Shqiptar (Nenet 3-6)
Përkufizimi Bazë	Çdo person që kryen veprimtari ekonomike në mënyrë të pavarur.	Identik (Neni 3).
Veprimtaria Ekonomike	Prodhues, tregtarë, profesione të lira, shfrytëzim pasurie.	Identik (Neni 4).
Pavarësia (Punëmarrësit)	Përjashton punëmarrësit që kanë kontratë pune.	Identik, por specifikon edhe "punën në shtëpi" (Neni 5).
Organizatat Jo-Fitimprurëse	Nuk i përmend specifikisht (trajtohen sipas parimit të aktivitetit).	**Specifikim i qartë:** OJF-të nuk taksohen për grantet/kuotat, por vetëm për aktivitetin ekonomik (Neni 3).
Grupet e TVSH-së	Lejon që dy kompani të pavarura të trajtohen si një person i vetëm.	**Nuk parashikohet** në nenet e mësipërme.
Organet Publike	Nuk janë persona të tatueshëm kur veprojnë si autoritete.	Identik (Neni 6).

3.2 Analiza e Dallimeve Kryesore

a. Trajtimi i OJF-ve (Neni 3 - Ligji)

Kjo është një shtojcë shumë e rëndësishme në ligjin shqiptar që nuk gjendet te neni 9 i Direktivës.

- **Pse ekziston?** Për të shmangur konfuzionin nëse grantet e donatorëve apo kuotat e anëtarësisë duhet të kenë TVSH.

- **Rregulli:** Nëse një OJF merr një grant, nuk paguan TVSH. Por, nëse e njëjta OJF shet një libër apo jep një trajnim me pagesë, për atë pjesë ajo konsiderohet "person i tatueshëm".

b. Grupet e TVSH-së (Neni 11 - Direktiva)

Direktiva e BE-së lejon "VAT Grouping". Kjo do të thotë se nëse dy kompani janë shumë të lidhura (p.sh. një bankë dhe dega e saj e IT-së), ato mund të deklarojnë TVSH-në si një trup i vetëm. Ligji shqiptar (në këto nene) nuk e ofron këtë mundësi, duke i trajtuar kompanitë si subjekte krejtësisht më vete, pavarësisht lidhjeve financiare.

c. Transaksionet Rastësore (Neni 12 - Direktiva)

BE-ja u jep mundësi shteteve të konsiderojnë "person të tatueshëm" edhe dikë që shet një ndërtesë të re apo tokë ndërtimi vetëm **një herë (rastësisht)**.

Ligji shqiptar është më i ngurtë:

- ose je biznes i regjistruar që kryen aktivitet të vazhdueshëm,

- ose je individ jashtë sistemit të TVSH-së (përveç rasteve të importit).

ç. Organet Publike dhe Konkurrenca (Neni 13 Direktiva dhe Neni 6 Ligji)

Të dy ligjet mbrojnë **konkurrencën e ndershme**.

- *Shembull:* Nëse një Bashki ofron shërbim parkimi me pagesë dhe nuk ngarkon TVSH, ndërkohë që një biznes privat parkimi ngarkon 20%, kjo do të dëmtonte privatin.
- Në këtë rast, si Direktiva ashtu edhe Ligji Shqiptar detyrojnë Bashkinë të sillet si "person i tatueshëm" për atë aktivitet specifik.

Përmbledhje: Për t'u harmonizuar me **Direktivën 2006/112/EC (Nenet 9-13)** në momentin e anëtarësimit, mundet të kërkohen ndërhyrje në **Nenet 3 deri 6** të ligjit aktual. Ndryshimet nuk janë thjesht terminologjike, por prekin thelbin e asaj se kush detyrohet të paguajë TVSH.

1. Futja e konceptit të "Personit të Tatueshëm Rastësor"

Në ligjin aktual (Neni 3), fokusi është te veprimtaria e vazhdueshme. Direktiva e BE-së (Neni 9.2 dhe Neni 12) kërkon që person i tatueshëm të konsiderohet edhe dikush që kryen një transaksion **vetëm një herë**, nëse ky transaksion lidhet me:

- **Mjetet e reja të transportit:** Shitja e një makine të re nga një individ i thjeshtë drejt një shteti tjetër të BE-së duhet të trajtohet me TVSH.
- **Pasuritë e paluajtshme:** Shqipëria duhet të integrojë opsionin që edhe një individ që shet një ndërtesë të re apo tokë ndërtimi për herë të parë, të trajtohet si person i tatueshëm për atë transaksion.

2. Implementimi i "Grupit të TVSH-së" (VAT Grouping)

Ky është ndryshimi më i madh që i mungon Ligjit (nenet 3-6). (**Faktikisht shumë shtete të BE nuk e aplikojnë**) Sipas Nenit 11 të Direktivës, **është opsionale** mundësia e shtimit të një neni që lejon:

- **Trajtimin si një subjekt i vetëm:** Kompanitë që janë të pavarura ligjërisht, por kanë lidhje të ngushta financiare, ekonomike dhe organizative (p.sh. një holding me filialet e tij), të regjistrohen me një numër të vetëm TVSH-je.
- **Eliminimin e TVSH-së së brendshme:** Transaksionet brenda grupit nuk do të ngarkoheshin me TVSH, duke lehtësuar procedurat administrative.

Aktualisht, Shqipëria nuk e njeh konceptin e grupit të TVSH-së. Kjo do të thotë se kompanitë e lidhura (p.sh. një kompani mëmë dhe filialet e saj) paguajnë TVSH për çdo transaksion mes tyre.

Propozim se si mund të strukturohet neni i ri për **Grupet e TVSH-së** në ligjin shqiptar, duke u bazuar në modelin e vendeve të BE-së (si Gjermania apo Austria) dhe në kërkesat e Nenit 11 të Direktivës.

"Neni X — Grupi i TVSH-së

***1.** Autoriteti tatimor mund të konsiderojë si një person të vetëm të tatueshëm çdo grup personash të themeluar në territorin e Republikës së Shqipërisë, të cilët, megjithëse ligjërisht të pavarur, janë të lidhur ngushtë me njëri-tjetrin përmes lidhjeve financiare, ekonomike dhe organizative.*

***2.** Për qëllime të pikës 1, lidhjet konsiderohen si ekzistuese kur plotësohen njëkohësisht kushtet e mëposhtme:*

a. Një person zotëron drejtpërdrejt ose tërthorazi më shumë se 50% të kapitalit ose të drejtave të votës te personat e tjerë të grupit;
b. Veprimtaria e anëtarëve është e të njëjtës natyrë, plotësojnë njëra-tjetrën ose ndjekin të njëjtin qëllim ekonomik (p.sh. njëri prodhon, tjetri shet).
c. Personat kanë një drejtim të përbashkët ose menaxhim që ushtrohet nga një strukturë e vetme vendimmarrëse.

***3.** Të gjithë anëtarët e grupit duhet të jenë persona të tatueshëm të regjistruar në Shqipëri. Një person nuk mund të jetë anëtar i më shumë se një grupi TVSH-je në të njëjtën kohë.*

***4.** Furnizimet e mallrave dhe shërbimeve të kryera midis anëtarëve të grupit (transaksionet e brendshme) nuk konsiderohen si furnizime për qëllime të TVSH-së dhe bien jashtë fushës së zbatimit të këtij ligji.*

***5.** Grupi i TVSH-së përfaqësohet nga njëri prej anëtarëve (anëtari përfaqësues), i cili mban të njëjtin numër identifikimi (NIPT) për grupin dhe është përgjegjës për dorëzimin e deklaratës së përbashkët të TVSH-së.*

6. *Të gjithë anëtarët e grupit mbajnë përgjegjësi solidare për pagesën e TVSH-së, gjobat dhe interesat e llogaritura për periudhën gjatë së cilës kanë qenë anëtarë të grupit."*

3. Rishikimi i statusit të OJF-ve (Neni 3)

Neni 3 i ligjit shqiptar specifikon përjashtimin e OJF-ve për grantet dhe kuotizacionet. Edhe pse kjo është e saktë në parim, në BE ky përkufizim vjen nga jurisprudenca e Gjykatës Europiane të Drejtësisë (GJED).

Përshtatja: Shqipëria duhet të kalojë nga një "përjashtim i prerë" drejt një analize të bazuar në rast (case-by-case), për të siguruar që OJF-të nuk po kryejnë aktivitet ekonomik të maskuar si "shërbim ndaj anëtarëve" që mund të dëmtojë konkurrencën.

4. Harmonizimi i Plotë i Aneksit I (Organet Publike)

Neni 6 i Ligjit ndjek frymën e Nenit 13 të Direktivës, por "pika e nxehtë" mbetet Aneksi I. Lista e aktiviteteve ku organet publike duhet të paguajnë TVSH (si telekomunikacioni, furnizimi me ujë, gaz, energji, transporti i mallrave etj.) duhet të jetë 100% identike me listën e BE-së. Duhet përcaktuar qartë se çfarë konsiderohet "veprimtari në shkallë të papërfillshme" për organet publike, për të shmangur interpretimet subjektive të administratës tatimore.

4. TRANSAKSIONET E TATUESHME

4.1 Furnizimi i mallrave

Neni 14-23 i Direktivës dhe neni 7-9 i Ligjit, krahasim i koncepteve kryesore

Krahasimi midis **Neneve 14-23 të Direktivës** dhe **Neneve 7-9 të Ligjit** tregon një përputhshmëri të lartë në konceptet bazë të "furnizimit të mallit", por një shkëputje të madhe teknike kur vjen puna te tregtia online (e-commerce) dhe lëvizja e mallrave brenda tregut të përbashkët.

Kategoria	**Direktiva e BE-së (Art. 14-23)**	**Ligji Shqiptar (Neni 7-9)**
Përkufizimi Bazë	Transferimi i të drejtës për të disponuar si pronar.	Identik (Neni 7.1).
Energjia (Gaz, Ujë, etj.)	Trajtohet si pasuri e trupëzuar (Art. 15).	Identik (Neni 7.3).

Kategoria	Direktiva e BE-së (Art. 14-23)	Ligji Shqiptar (Neni 7-9)
Përdorimi Privat (Self-supply)	Konsiderohet furnizim nëse TVSH-ja është zbritur (Art. 16).	Identik (Neni 9.2/a).
Platformat Online (Marketplaces)	**Rregulli "Deemed Supplier" (Art. 14a).** Platforma quhet shitësi.	**Mungon.** Nuk ka rregull specifik për marketplace-et.
Tregtia brenda BE-së	Rregulla komplekse për kalimet midis shteteve (Art. 17, 20).	**Mungon.** Çdo hyrje malli trajtohet si import.
Dhuratat/Mostrat	Jo furnizim nëse janë me vlerë të vogël.	Identik (Neni 9.3).

Analiza e Dallimeve dhe Nevojat për Ndryshim

1. Revolucioni i E-commerce (Neni 14a i BE-së)

Ky është ndryshimi më modern i BE-së (i futur në 2021). Sipas BE-së, nëse një individ blen një mall nga një shitës kinez përmes një platforme (si Amazon apo eBay), platforma konsiderohet sikur e ka blerë dhe shitur vetë mallin.

- **Çfarë duhet të bëjë Shqipëria:** Ligji shqiptar duhet të integrojë konceptin e "ndërmjetësit të supozuar" (facilitator). Aktualisht, Shqipëria ka vështirësi të mbledhë TVSH-në nga pakot e vogla që vijnë nga jashtë. Ky nen do t'i kalonte përgjegjësinë platformës për të mbledhur dhe derdhur TVSH-në.

2. Lëvizja e Mallrave (Nenet 17 dhe 17a të BE-së)

Direktiva ka rregulla shumë specifike për "Call-off stock" (mallrat që dërgohen në një depo në një shtet tjetër por shiten më vonë).

- **Çfarë duhet të bëjë Shqipëria:** Në momentin e anëtarësimit, Neni 7 i ligjit shqiptar duhet të zgjerohet për të sqaruar se dërgimi i mallit nga një depo në Tiranë në një depo në Romë (pa u shitur ende) konsiderohet "furnizim" për qëllime raportimi.

3. Çregjistrimi dhe Mallrat e mbetura

Të dyja e trajtojnë njëlloj: Nëse mbyll biznesin, mallrat që të kanë mbetur në depo konsiderohen sikur ia ke shitur vetes dhe duhet të paguash TVSH për to (nëse e ke zbritur TVSH-në kur i bleve).

- **Saktësimi:** Ligji shqiptar është shumë i qartë këtu, por duhet të harmonizojë metodën e vlerësimit të këtyre mallrave (çmimi i tregut në momentin e mbylljes).

Përmbledhje: Hapat e Shqipërisë drejt BE-së për këto Nene

1. **Modernizimi i E-commerce:** Futja e Nenit 14a (Platformat elektronike) është prioriteti numër një për të rritur të ardhurat nga blerjet online.
2. **Përkufizimi i "Transferimit":** Duhet të shtohen rregullat e Nenit 17 të BE-së për lëvizjet e mallrave midis degëve të të njëjtit biznes në vende të ndryshme.
3. **Transferimi i Biznesit (Art. 19 i BE):** Duhet të bëhet e qartë te Nenet 7-9 se kur një biznes shitet i tëri (Totality of Assets), ky transaksion nuk duhet të ketë TVSH (për të mos rënduar blerësin), por blerësi thjesht vazhdon pozicionin e shitësit.

Për më shumë, Studimi QTATD "EFEKTIVITETI I ZBATIMIT TË TVSH TREGTIA ELEKTRONIKE (E-COMERCE) link:

https://www.qtatd.gov.al/wp-content/uploads/2025/11/EFEKTIVITETI-I-ZBATIMIT-TE-TVSH-TREGTIA-ELEKTRONIKE.pdf

4.2 Furnizimi i shërbimeve

Krahasimi midis **Neneve 24-29 të Direktivës** dhe **Neneve 10-13 të Ligjit Shqiptar** tregon se Shqipëria ka bërë një punë shumë të mirë në transpozimin e "shërbimeve", madje në disa pika ligji shqiptar është më i detajuar për të shmangur keqkuptimet lokale.

Megjithatë, ka disa "hollësi" teknike që do të bëhen sfiduese në momentin e anëtarësimit në BE.

Krahasimi i Koncepteve: Furnizimi i Shërbimit

Kategoria	**Direktiva e BE-së (Art. 24-29)**	**Ligji Shqiptar (Art. 10-13)**
Përkufizimi "Negativ"	Çdo transaksion që nuk është furnizim malli.	Identik (Neni 10.1).
Punëmarrësit	Trajtohet te neni për personat e tatueshëm (Art. 10).	E specifikon te shërbimet (Neni 10.2) për qartësi.
Shërbimet pa pagesë	Konsiderohen furnizim nëse ka pasur zbritje TVSH-je.	Identik (Neni 12.2/b).
Ndërtimi	BE lejon shtetet ta trajtojnë si mall (Art. 14.3).	Ligji e klasifikon gjithmonë si shërbim (Neni 11/c).

Kategoria	Direktiva e BE-së (Art. 24-29)	Ligji Shqiptar (Art. 10-13)
Parimi i Pasuesit	Art. 19 (shitja e biznesit) vlen edhe për shërbimet.	Nuk përmendet shprehimisht te këto nene.

Çfarë duhet të bëjë Shqipëria për t'u përshtatur plotësisht?

1. Trajtimi i Shërbimeve të Ndërtimit (Neni 11/c)

Në Shqipëri, procesi i ndërtimit konsiderohet shërbim. Në BE, shumë vende e trajtojnë dorëzimin e një godine të përfunduar si "furnizim malli".

- **Sfidë:** Kjo ndikon në momentin kur lind TVSH-ja (kur hidhet betoni apo kur dorëzohen çelësat?).
- **Veprimi:** Shqipëria duhet të harmonizojë rregullat e "Vendeve të Furnizimit" (Place of Supply) për shërbimet që lidhen me pasurinë e paluajtshme, për të siguruar që taksa të paguhet aty ku ndodhet ndërtesa, pa asnjë përjashtim.

2. Modeli i Komisionerit (Neni 13 Ligji - Art. 28 BE)

Ky nen thotë: *"Nëse vepron në emrin tënd por për llogari të tjetrit, konsiderohesh sikur e ke marrë dhe shitur vetë shërbimin."*

- **Sfidë:** Ky është neni që rregullon agjencitë e udhëtimit, platformat e rezervimeve dhe ndërmjetësit e sigurimeve.
- **Veprimi:** Me hyrjen në BE, Shqipëria duhet të aplikojë regjimin **TOMS** (Tour Operators Margin Scheme). Ky është një regjim i veçantë ku agjencitë e udhëtimit nuk paguajnë TVSH mbi totalin e faturës, por vetëm mbi marzhin e tyre të fitimit për shërbimet që bëhen brenda BE-së.

3. Shërbimet Digjitale dhe Telekomunikacioni (Neni 10.3)

Përkufizimi shqiptar i telekomunikacionit është modern, por i mungon pjesa e **shërbimeve të ofruara në rrugë elektronike** (e-services) që BE-ja i ka shumë të rrepta.

- **Veprimi:** Shqipëria duhet të implementojë qartë rregullin që për shërbimet digjitale (Netflix, Spotify, Cloud computing) që u shiten individëve (B2C), TVSH-ja i takon vendit ku jeton klienti, jo ku ndodhet kompania.
- **Mjeti:** Implementimi i **OSS (One Stop Shop)**. Një kompani shqiptare që shet softuer në të gjithë BE-në, duhet të deklarojë TVSH-në në një portal të vetëm në Shqipëri, dhe shteti shqiptar pastaj ua shpërndan vendeve të tjera.

4. "Vetë-furnizimi" i Shërbimeve (Neni 12.2/c)

Ligji shqiptar e ka këtë pikë (kur biznesi bën një shërbim për vete që nuk do të ishte i zbritshëm po ta blinte jashtë).

- **Veprimi:** Shqipëria duhet të saktësojë me Udhëzim se si llogaritet "vlera e tregut" për këto shërbime të brendshme, për të shmangur abuzimet ku kompanitë e mëdha (si bankat) u ofrojnë shërbime degëve të tyre pa llogaritur koston reale të TVSH-së.

Përmbledhje: Hapat e ardhshëm për Nenet 10-13

1. **Regjimi i Agjencive:** Përshtatja e Nenit 13 me regjimin e veçantë të BE-së për marzhin e udhëtimit.
2. **Shërbimet Elektronike:** Zgjerimi i Nenit 10 për të përfshirë shërbimet e automatizuara (pa ndërhyrje njerëzore).
3. **Shitja e Biznesit:** Saktësimi i Nenit 12 që nëse shitet një "tërësi aktivesh" (kontrata shërbimi, emri i biznesit etj.), kjo nuk konsiderohet furnizim (neutralitet fiskal).

5. LINDJA E TATIMIT, KËRKUESHMËRIA

5.1 Tabela Krahasimore: Lindja e Tatimit (Kërkueshmëria)

Kategoria	**Direktiva e BE-së (Art. 63-71)**	**Ligji Shqiptar (Neni 32-35)**
Rregulli i Përgjithshëm	TVSH bëhet e kërkueshme kur mallrat ose shërbimet furnizohen (Art. 63).	Lindja e tatimit ndodh kur furnizimi kryhet (Neni 32).
Pagesat Para Kohe (Avancat)	TVSH bëhet e kërkueshme në momentin e arkëtimit të pagesës (Art. 65).	TVSH-ja lind dhe bëhet e kërkueshme në momentin e arkëtimit të shumës (Neni 33/3).
Furnizimet e Vazhdueshme	Konsiderohen të kryera në skadimin e periudhave të faturimit/pagesës (Art. 64).	Konsiderohen të kryera në përfundim të çdo periudhe (Neni 33/1).
Faturimi i Parakohshëm	Shtetet mund të parashikojnë kërkueshmërinë në çastin e faturimit (Art. 66/a).	TVSH bëhet e kërkueshme në momentin kur lëshohet fatura (Neni 33/4).

Kategoria	Direktiva e BE-së (Art. 63-71)	Ligji Shqiptar (Neni 32-35)
Importi në Regjime Pezulluese	Tatimi lind vetëm kur mallrat dalin nga regjimet (Art. 71).	Tatimi bëhet i kërkueshëm kur mallrat çlirohen nga regjimet/situatat (Neni 35).

1. Sinkronizimi i "Momentit Kritik"

Si Ligji Shqiptar, ashtu edhe Direktiva, ndajnë parimin se TVSH-ja nuk lidhet domosdoshmërisht me momentin kur paratë kalojnë dorë më dorë, por me momentin e **furnizimit real**. Megjithatë, të dyja bëjnë një përjashtim pragmatik: nëse paratë paguhen përpara (avancë), shteti kërkon pjesën e tij menjëherë (Neni 33/3).

2. Specifika Shqiptare: Ndërtimi dhe Faturimi (Neni 33/2)

Një element i rëndësishëm në Ligjin Shqiptar është përmendja specifike e **operacioneve të ndërtimit**. Meqenëse ndërtimi është një proces i gjatë, ligji qartëson se kërkueshmëria lidhet me muajin kur lëshohet fatura (sipas nenit 99). Kjo ofron një siguri juridike për kompanitë e ndërtimit që punojnë me situacione mujore.

3. Regjimet Doganore si "Mbrojtje" nga Taksimi i Shpejtuar

Neni 35 i Ligjit Shqiptar dhe Neni 71 i Direktivës janë plotësisht në përputhje sa i përket importit. Ato njohin faktin se një mall mund të hyjë fizikisht në Shqipëri/BE, por pa u konsideruar "i importuar" për efekte taksash (p.sh. nëse qëndron në një magazinë doganore për t'u rishitur jashtë). TVSH-ja mbetet "në gjumë" derisa malli të çlirohet për qarkullim të lirë.

4. Ndryshimet dhe Nuancat

- **Faturimi si nxitës:** Ligji Shqiptar është më i prerë në **Nenin 33 pika 4**: nëse lëshon faturën sot për një mall që do e dërgosh pas një muaji, TVSH-ja quhet e lindur sot. Direktiva e BE-së (Art. 66) ia lë këtë në dorë Shteteve Anëtare si zgjedhje (derogim), ndërsa Shqipëria e ka integruar si rregull fiks për të siguruar arkëtimin e shpejtë të tatimit.
- **Transaksionet Ndërkombëtare:** Direktiva ka nene shumë specifike (Art. 67-69) për blerjet brenda Bashkimit Evropian, të cilat nuk ekzistojnë në ligjin shqiptar pasi Shqipëria nuk është ende pjesë e tregut të përbashkët (për Shqipërinë çdo gjë jashtë kufirit është thjesht "Import").

Konkluzioni

Kjo pjesë e legjislacionit tregon se Shqipëria ka adoptuar modelin "Accrual" (të drejtat e konstatuara) të BE-së për TVSH-në. Detyrimi tatimor nuk pret mbylljen e vitit apo arkëtimin total, por lind sapo kryhet furnizimi, lëshohet fatura, ose merret një paradhënie.

6. VLERA E TATUESHME

Krahasim, fokusuar tek "Vlera e Tatueshme", e cila përbën bazën monetare mbi të cilën aplikohet përqindja e TVSH-së.

Tabela Krahasimore

Kategoria	Direktiva e BE-së (Art. 72-92)	Ligji Shqiptar (Neni 36-43)
Vlera e Tregut	**Art. 72:** Shuma e plotë në kushte konkurrence të barabartë. Në mungesë, përdoret çmimi i blerjes ose kostoja.	**Neni 36:** Përkufizim identik me BE-në. Specifikon territorin e RSH si referencë.
Rregulli i Përgjithshëm	**Art. 73:** Gjithçka që përbën kundërvlerën e marrë, përfshirë subvencionet e lidhura me çmimin.	**Neni 37:** Përshtatje e plotë. Përfshin subvencionet direkte, përjashton vetë TVSH-në.
Përdorimi Vetjak / Mallrat e Biznesit	**Art. 74-75:** Vlera është çmimi i blerjes, kostoja e prodhimit ose kostoja e plotë e shërbimit.	**Neni 38:** Njek të njëjtën linjë për mallrat e aseteve dhe shërbimet pa pagesë/për qëllime private.
Elementet Përfshirëse	**Art. 78:** Tatimet/taksat (pa TVSH) dhe shpenzimet dytësore (transport, paketim, sigurim).	**Neni 39:** I njëjti rregull. Shton detajin për ambalazhet e pakthyeshme.
Elementet Përjashtuese	**Art. 79:** Skontot për pagesa të hershme, rimbursimet e shpenzimeve në emër të klientit.	**Neni 40:** Përputhje totale. Kërkon prova dokumentare për shpenzimet në emër të klientit.
Evazioni/Personat e Lidhur	**Art. 80:** Lejon shtetet të përdorin vlerën e tregut për të parandaluar shmangen midis familjarëve/të lidhurve.	**Neni 42:** Opsion i detyrueshëm. Përcakton qartë rastet kur vlera e tregut zëvendëson çmimin e shitjes.
Vlera në Import	**Art. 85-86:** Vlera doganore + taksat + shpenzimet dytësore deri në destinacionin e parë.	**Neni 44:** Bazohet në legjislacionin doganor shqiptar. Përfshin shpenzimet deri në hyrje të RSH.

Kategoria	Direktiva e BE-së (Art. 72-92)	Ligji Shqiptar (Neni 36-43)
Kursi i Këmbimit	**Art. 91:** Përdoret kursi i fundit i shitjes ose kursi i BQE-së në momentin e kërkueshmërisë.	**Neni 39/3 & 46/2:** Përdoret kursi i Bankës së Shqipërisë ose rregullat doganore për importin.

1. Harmonizimi i Koncepteve Bazë

Ligji Shqiptar është i harmonizuar pothuajse në mënyrë pasqyruese me Direktivën e BE-së sa i përket përcaktimit të bazës së tatueshme. Koncepti i **"Vlerës së Tregut" (Neni 36 / Art. 72)** shërben si "shpetim" në të dyja legjislacionet kur transaksionet nuk kryhen me çmime reale tregu (p.sh. shkëmbimet me natyrë ose transaksionet pa pagesë). Të dy dokumentet prioritizojnë çmimin e blerjes ose koston si alternativë të dytë.

2. Struktura e Vlerës: Çfarë paguan konsumatori?

Të dyja legjislacionet ndjekin parimin se TVSH-ja nuk duhet të llogaritet vetëm mbi çmimin neto të produktit, por mbi koston totale që i ngarkohet blerësit.

- **Përfshirjet:** Transporti, sigurimi dhe ambalazhi konsiderohen pjesë e vlerës së shtuar.
- **Përjashtimet:** Një pikë e rëndësishme është trajtimi i **"llogarive provizore" (Neni 40 / Art. 79)**. Nëse një biznes paguan diçka në emër të klientit dhe thjesht rimbursohet (pa fitim), kjo shumë nuk konsiderohet qarkullim dhe nuk tatohet dy herë.

3. Masat Kundër Shmangies (Transferimi i Çmimit)

Neni 42 i ligjit shqiptar është një mjet i fuqishëm që vjen direkt nga **Artikulli 80** i Direktivës. Ai godit rastet kur kompanitë "fryjnë" ose "shfryjnë" çmimet artificialisht midis personave të lidhur (p.sh. shitja e një makine nga firma te pronari për 100 euro). Në këto raste, administrata ka të drejtë të injorojë faturën dhe të kërkojë TVSH mbi vlerën reale të tregut.

4. Specifikat dhe Ndryshimet

- **Ari i Përpunuar:** Ligji Shqiptar (**Neni 43**) ka një dispozitë specifike për arin, ku vlera e lëndës së parë nuk përfshihet në vlerën e tatueshme. Ky është një rregull specifik që në Direktivën e BE-së trajtohet në kapituj të veçantë për regjimet speciale (Art. 344-356), por Shqipëria e ka integruar si parim te vlera e tatueshme.
- **Kursi i Këmbimit:** Ndërsa BE sugjeron përdorimin e kursit të BQE-së, Shqipëria përdor Kursin e Bankës së Shqipërisë, duke ruajtur sovranitetin monetar por duke mbajtur parimin e njëjtë: **vlerësimi bëhet në momentin kur lind detyrimi tatimor**.
- **Ambalazhi i Kthyeshëm:** Ligji Shqiptar ka adoptuar opsionin (a) të **Artikullit 92** të Direktivës, duke i përjashtuar ambalazhet e kthyeshme nga vlera e tatueshme fillestare, por duke kërkuar rregullim nëse ato nuk kthehen.

Konkluzioni

Mund të thuhet se legjislacioni shqiptar për vlerën e tatueshme është një "transpozim" i suksesshëm teknik i standardeve evropiane. Kjo lehtëson tregtinë ndërkombëtare, pasi bizneset që operojnë në BE gjejnë të njëjtat parime llogaritjeje edhe në Shqipëri.

7. SHKALLA TATIMORE

Ky seksion trajton **Shkallët Tatimore.** Analiza tregon se Shqipëria ka ndjekur strukturën bazë të BE-së, por ka përdorim liberal të opsionit të shkallëve të reduktuara për të nxitur sektorë specifikë si turizmi dhe bujqësia.

Tabela Krahasimore: Shkallët e TVSH-së

Kategoria	**Direktiva e BE-së (Art. 93-105)**	**Ligji Shqiptar (Neni 47-50)**
Koha e Aplikimit	**Art. 93:** Shkalla në fuqi në momentin e faktit të tatueshëm (ose kur bëhet i kërkueshëm).	**Neni 47:** Shkalla në fuqi në momentin e lindjes së tatimit (përputhje totale).
Shkalla Standarde	**Art. 97:** Minimumi 15%. Nuk ka tavan maksimal të përcaktuar.	**Neni 48:** Fiksuar në **20%**.
Shkallët e Reduktuara	**Art. 98:** Lejohen maksimumi dy shkallë, jo më pak se 5% (për pikat e Aneksit III).	**Neni 49:** Aplikohen dy shkallë të reduktuara: **6%** dhe **10%**.
Aplikimi në Import	**Art. 94:** E njëjta shkallë që aplikohet për furnizimin e ngjashëm brenda vendit.	**Neni 50:** E njëjta shkallë që aplikohet në territorin e RSH (përputhje totale).
Sektorët e Favorizuar	Listë strikte në Aneksin III (ushqime, libra, akomodim, etj.).	Turizmi (6%), Librat (6%), Agroturizmi (6%), Media (6%), Inputet Bujqësore (10%).
Mjetet Elektrike	Lejohet si pjesë e politikave të gjelbra (pika 15 e Aneksit III).	Autobusët elektrikë (9+1 vende) me shkallë **6%**.

1. Struktura dhe Nivelet

Direktiva e BE-së vendos një "dysheme" prej **15%** për shkallën standarde për të parandaluar konkurrencën e pandershme tatimore mes shteteve anëtare. Shqipëria, me shkallën **20%**, pozicionohet në mesataren e vendeve të BE-së. Interesant është fakti se Shqipëria ka zgjedhur të ketë dy shkallë të reduktuara (**6%** dhe **10%**), gjë që është në linjë me **Artikullin 98** të Direktivës, i cili lejon deri në dy të tilla (me përjashtim të rasteve specifike "super-reduktuar").

2. Politikat Sektoriale përmes Shkallës 6%

Neni 49 i Ligjit Shqiptar është shumë i detajuar dhe pasqyron prioritetet ekonomike të vendit, kryesisht në **Turizëm**.

- **Turizmi dhe Akomodimi:** Shkalla 6% aplikohet për akomodimin dhe shërbimet brenda resorteve me 5 yje (brand name). Kjo përputhet me lejesën që jep BE për sektorin e hotelerisë.
- **Agroturizmi:** Shqipëria e ka zgjeruar këtë favor edhe te shërbimi i restorantit në agroturizëm (përveç pijeve), një lëvizje kjo për të nxitur zhvillimin rural.
- **Kultura dhe Media:** Aplikimi i shkallës 6% për librat (Art. 49/8) dhe reklamat në media audiovizive është një formë subvencionimi indirekt për këta sektorë.

3. Bujqësia dhe Mjedisi (Divergjenca dhe Afatet)

Një pikë kyçe është **Neni 49/10** që cakton 10% për inputet bujqësore (plehra, pesticide).

- **Vërejtje:** Në versionin më të fundit të Direktivës (M32 - Art. 105a/4), BE kërkon që shkallët e reduktuara për pesticidet dhe plehrat kimike të **shfuqizohen deri në vitin 2032** për shkak të ndikimit mjedisor. Shqipëria aktualisht i favorizon ato, por në kuadër të integrimit, ky nen mund të ndryshojë në të ardhmen.

4. Importi dhe Parimi i Mosdiskriminimit

Neni 50 i Ligjit Shqiptar dhe **Artikulli 94** i Direktivës sanksionojnë të njëjtën gjë: një mall i importuar nuk mund të tatohet më rëndë se një mall i prodhuar në vend. Nëse një libër i prodhuar në Shqipëri ka TVSH 6%, edhe një libër i importuar nga Italia duhet të tatohet me 6% në doganë.

5. Ndryshimi i Shkallës (Tranzicioni)

Neni 47 i ligjit shqiptar është shumë i rëndësishëm për sigurinë juridike. Ai qartëson se nëse qeveria vendos të rrisë ose ulë TVSH-në sot, shkalla që do të aplikohet lidhet me momentin kur ka lindur tatimi (kur është bërë furnizimi ose faturimi), duke parandaluar efektin prapaveprues. Kjo është tërësisht në përputhje me **Artikullin 95** të BE-së.

Konkluzioni:

Shqipëria ka krijuar një strukturë "agresive" të shkallëve të reduktuara (shumë produkte me 6%) për të stimuluar ekonominë. Ndërsa kjo është brenda kornizës së BE-së, sfida mbetet te kompleksiteti i administrimit (p.sh. ndarja e shërbimit të fjetjes nga pijet në agroturizëm). Harmonizimi është i lartë, por Shqipëria përdor skajet e lejuara nga BE (shkallë shumë të ulëta) për të mbrojtur sektorët e saj kyç.

Krahasimi me vendet e rajonit, sidomos me ato që janë anëtare të BE-së (si Kroacia) apo në proces të avancuar (si Mali i Zi), tregon se si Shqipëria ka zgjedhur një rrugë më "agresive" për të thithur investime të huaja në turizëm, por që bie ndesh me kërkesat e Brukselit për neutralitet tatimor.

Si paraqitet situata në raport me vendet fqinje:

Vendi	Shkalla për Akomodimin	Shkalla për Shërbimet e tjera (Restorant/Pije)	Qasja ndaj BE-së
Shqipëria	**6%**	**6%** (Vetëm për 5 yje/Agroturizëm)	**Problematike:** BE e konsideron diskriminuese për pjesën tjetër të sektorit.
Mali i Zi	**7%**	**7%** (Për ushqimin dhe pijet jo-alkoolike në të gjitha restorantet)	**E pranueshme:** Është universale për të gjithë sektorin, jo vetëm për luksin.
Kroacia	**13%**	**13%** (Për ushqimin, por 25% për pijet alkoolike)	**Standard BE:** Kroacia u detyrua ta rriste nga 10% në 13% për t'u përafruar.
Greqia	**13%**	**24%** (Për shërbimin e restorantit dhe pijet)	**Standard BE:** Përdor shkallë të lartë për konsumin, por mbron fjetjen.

Pse qasja e Shqipërisë është "Sfidë" për Raport-Progresin?

1. **Universaliteti për kundrejt Selektivitetit:** Në Kroaci apo Greqi, nëse shkalla e reduktuar është 13%, ajo vlen si për një hotel me 2 yje, ashtu edhe për një me 5 yje. Shqipëria ka krijuar një **"ndarje tregu"** ku shteti subvencionon konsumin e luksit (përmes TVSH-së së ulët), ndërsa turisti me buxhet mesatar paguan 20% TVSH për ushqimin/pijet në një hotel të thjeshtë.
2. **Definicioni i "Brand Name":** BE-ja nuk e pranon që shkalla tatimore të lidhet me zotërimin e një marke tregtare (si Hilton, Marriott, etj.). Sipas rregullave të BE-së, tatimi duhet të bazohet te **natyra e shërbimit** (p.sh. fjetja), jo te **kush** e ofron atë. Kjo shihet si shkelje e hapur e parimeve të tregut të përbashkët.

Çfarë pritet të ndodhë pas vitit 2026?

Vijimi edhe përgjatë vitit 2026 është një "frymëmarrje" për investitorët aktualë, por Raport-Progresi 2025 i jep një paralajmërim:

- **Rreziku i rimbursimit:** Nëse BE-ja e konsideron këtë si "ndihmë shtetërore të paligjshme", në skenarin më ekstrem, bizneset që kanë përfituar mund të detyrohen të kthejnë diferencën, megjithëse kjo ndodh rralle në fazën para-anëtarësimit.
- **Kushti për Kapitullin 16:** Shqipëria nuk mund ta mbyllë Kapitullin 16 (Tatimi) pa e hequr këtë diskriminim. Kjo do të thotë se pas vitit 2026, do të duhet:
    1. Ose të rrisë TVSH-në për hotelet me 5 yje në 20%.

2. Ose të ulë TVSH-në për të gjithë sektorin e turizmit (hoteleri + restorant) në një shkallë të mesme (p.sh. 10% ose 12%), për të qenë e barabartë për të gjithë.

Si përfundim: Shkalla 6% është një mjet i mirë për rritje ekonomike afatshkurtër, por është një **"pengesë teknike"** për integrimin. BE-ja kërkon që taksat të jenë të thjeshta dhe të barabarta, ndërsa sistemi aktual shqiptar është i ndërlikuar dhe preferencial.

III. PËRJASHTIMET, ANALIZË KRAHASUESE

1. Kuptimi i përjashtimeve nga TVSH

1.1 Përjashtimi/ kuptimi

Në sistemin e TVSH-së, përjashtimi (exemption) nënkupton rastet kur një furnizim mallrash ose shërbimesh:

- nuk i nënshtrohet TVSH-së në dalje dhe
- personi i tatueshëm nuk ka të drejtë të zbresë TVSH-në e paguar në hyrje për këto furnizime.

Ky është elementi thelbësor që dallon përjashtimin nga format e tjera të trajtimit fiskal.

Sipas Direktivës 2006/112/EC, përjashtimet janë të parashikuara kryesisht në nenet 132–166 dhe përbëjnë një devijim nga rregulli i përgjithshëm i tatimit mbi konsumin.

Sipas këtyre dispozitave rezulton se:

- Përjashtimet janë të kufizuara dhe të listuara në mënyrë taksative;
- Ato duhet të interpretohen ngushtësisht (parim i jurisprudencës së BE);
- Synojnë të mbrojnë aktivitete me interes publik ose sektorë specifikë (p.sh. shëndetësi, arsim, financa).

Në këtë kuptim, përjashtimi nuk është mungesë e tatimit, por një trajtim i veçantë fiskal brenda sistemit të TVSH-së.

Në ligjin shqiptar për TVSH (ligji nr. 92/2014), përjashtimet parashikohen kryesisht në:

- nenet 51–54 (përjashtime brenda vendit)
- dispozita të tjera specifike për sektorë të veçantë
- nenet 56-67, trajtojnë përjashtime të veçanta në import, furnizimet me shkallë zero, transaksione që lidhen me tregtinë ndërkombëtare

Edhe pse ligji nuk jep një përkufizim të drejtpërdrejtë të termit "përjashtim", nga struktura e tij kuptohet se:

- furnizimet e përjashtuara nuk ngarkohen me TVSH;
- subjekti nuk gëzon të drejtën e zbritjes së TVSH-së për inputet e lidhura me këto furnizime.

Pra, koncepti është në përputhje me atë të Direktivës së BE.

1.2. Elementet thelbësore të përjashtimit

Nga analiza e Direktivës dhe ligjit shqiptar, përjashtimet karakterizohen nga këto elemente:

a. Mungesa e TVSH në dalje
   Furnizimi nuk tatohet me TVSH.
b. Mungesa e së drejtës për zbritje
   TVSH e paguar në blerje nuk mund të zbritet.
c. Përjashtim nga rregulli i përgjithshëm
   TVSH është tatim mbi konsum, ndërsa përjashtimet janë devijime nga ky parim.
d. Qëllim specifik
   Përjashtimet justifikohen për arsye:

   - sociale (shëndetësi, arsim)
   - ekonomike (financa)
   - praktike (vështirësi në tatim)

1.3. Dallimi nga trajtime të tjera të TVSH

Për të kuptuar saktë përjashtimet, është thelbësore të dallohen nga koncepte të tjera:

Trajtimi	**TVSH në dalje**	**E drejta për zbritje**
Përjashtim	Jo	Jo
Normë 0%	Po (0%)	Po
Normë e reduktuar	Po	Po
Jashtë fushës së TVSH	Jo	Jo

Ky dallim është shumë i rëndësishëm në analizën juridike dhe praktike.

1.4. Roli i përjashtimeve në sistemin e TVSH

Në një sistem të bazuar në parimin e neutralitetit, përjashtimet:

- prishin zinxhirin e kreditimit të TVSH-së;
- krijojnë kosto të fshehura për bizneset;
- mund të ndikojnë në konkurrencë.

Për këtë arsye, sipas praktikës së BE përjashtimet duhet të jenë të kufizuara dhe të aplikohen vetëm kur janë të justifikuara.

2. Natyra dhe arsyet e përjashtimeve

Përjashtimet nga TVSH kanë natyrë sociale, teknike dhe ekonomike. Ato synojnë të shmangin tatimin e shërbimeve me interes publik, të zgjidhin vështirësitë në tatimin e sektorëve financiarë, të zbatojnë parimin e destinacionit në tregtinë ndërkombëtare dhe të thjeshtojnë administrimin tatimor.

2.1. Përmbledhje e kategorive të përjashtimeve në Direktivën e BE 2006/112/EC

Kategoria	**Nenet**
Aktivitete në interes publik	132–134
Financë, sigurime, pasuri e paluajtshme	135–137
Përjashtime për importet	143–145
Eksporte dhe tregti ndërkombëtare	146–153
Regjime të veçanta	154–166
Derogime dhe përjashtime historike	371–390, Aneksi X

2.2. Pse ekzistojnë përjashtimet nga TVSH

Në teorinë fiskale dhe në sistemin e VAT Directive 2006/112/EC, përjashtimet ekzistojnë për disa arsye.

2.3. Arsye sociale

Disa shërbime konsiderohen **të domosdoshme për shoqërinë** dhe nuk duhen rënduar me TVSH, si p.sh.:

- shëndetësia
- arsimi
- shërbimet sociale
- kultura
- sporti
- organizatat jofitimprurëse

Nëse këto do tatoheshin me TVSH:

- do rritej çmimi i shërbimeve
- do rëndohej buxheti i qytetarëve
- shteti do tatonte vetveten (spitale publike, shkolla publike)

Prandaj këto zakonisht janë **përjashtime pa të drejtë zbritjeje**.

2.4. Arsye teknike (vështirësi në llogaritjen e TVSH)

Ka sektorë ku është shumë e vështirë të llogaritet TVSH mbi vlerën e shtuar, si:

- bankat
- sigurimet
- kreditë

- transaksionet me letra me vlerë

Pse? Sepse nuk ka çmim të qartë për shërbimin – fitimi vjen nga:

- interesat
- spread
- komisione të fshehura

Prandaj këto aktivitete zakonisht janë të përjashtuara.

2.5. Arsye për të shmangur tatimin e dyfishtë

Disa transaksione si:

- shitja e tokës,
- shitja e ndërtesave të vjetra,
- qiratë,

janë të përjashtuara për të shmangur që një mall të tatohet disa herë me TVSH.

2.6. Arsye ndërkombëtare (eksportet)

Eksportet zakonisht janë përjashtime me të drejtë zbritjeje (0%) pasi TVSH është tatim mbi konsumin **në vendin e konsumit**, jo në vendin e prodhimit.

Pra:

Malli prodhohet	**Konsumohet**	**TVSH paguhet**
Shqipëri	Itali	Itali
Itali	Shqipëri	Shqipëri

Ky është parimi i destinacionit. Prandaj eksportet janë 0%.

2.7. Arsye administrative

Disa përjashtime ekzistojnë për të:

- thjeshtuar administrimin
- ulur kostot administrative
- shmangur regjistrimin e subjekteve shumë të vogla
- shmangur kontrollin e transaksioneve shumë të vogla

Përmbledhja kryesore – arsyet e përjashtimeve

Arsye	Shembuj
Sociale	Shëndetësi, arsim
Teknike	Banka, sigurime
Tatimi i dyfishtë	Pasuri e paluajtshme
Tregtia ndërkombëtare	Eksporte
Administrative	Biznese të vogla
Politika ekonomike	Sektorë të caktuar

3. Përjashtimet në Direktivë, Përjashtimet në ligjin shqiptar, Analizë krahasuese

a) Direktiva e BE-së (Art. 132, 134) - Ligji Shqiptar (Neni 51, 52)

Ky krahasim fokusohet te **Përjashtimet për Veprimtaritë me Interes të Përgjithshëm**. Këto janë furnizime të cilat, për shkak të rëndësisë sociale, shëndetësore apo kulturore, lihen jashtë skemës së TVSH-së (pa të drejtë zbritjeje për inputet).

Tabela Krahasimore

Kategoria	Direktiva e BE-së (Art. 132, 134)	Ligji Shqiptar (Neni 51, 52)
Shërbimet Postare	Përjashton shërbimet publike postare (Art. 132/a).	Përjashton shërbimin universal postar (Neni 51/a).
Shëndetësia	Kujdesi spitalor dhe mjekësor (Art. 132/b, c). Përfshin organet, gjakun, qumështin njerëzor.	Përfshin shërbimet spitalore, mjekët/paramjekët, organet dhe gjakun (Neni 51/c, ç, d).
Barna dhe Pajisje	Nuk përmenden shprehimisht te Art. 132 (shpesh kanë shkallë të reduktuar).	**Shtesë:** Përjashton barnat dhe pajisjet mjekësore të implantueshme (Neni 51/b).

Kategoria	Direktiva e BE-së (Art. 132, 134)	Ligji Shqiptar (Neni 51, 52)
Edukimi	Arsimi shkollor, universitar dhe trajnimi profesional (Art. 132/i, j).	Arsimi publik/privat dhe mësimdhënia private nga mësuesit (Neni 51/g, gj).
Organizatat Jofitimprurëse	Përjashton shërbimet për anëtarët (politike, fetare, sindikale, etj.) (Art. 132/l).	Përputhje totale për OJF-të me qëllime politike, fetare, patriotike, etj. (Neni 51/i).
Kultura dhe Sporti	Shërbime të caktuara kulturore dhe sportive nga organizata jofitimprurëse (Art. 132/m, n).	Shërbime sportive dhe kulturore nga OJF-të me çmime të miratuara (Neni 51/j, k).
Bujqësia dhe Mjedisi	Nuk parashikohen përjashtime të tilla te Art. 132.	**Specifikë Shqiptare:** Makinat bujqësore dhe mjetet elektrike (0 km) (Neni 51/n, p).
Kushti i Konkurrencës	Përjashtimi nuk jepet nëse qëllimi është fitimi apo konkurron subjektet private (Art. 134).	Përjashtimi nuk jepet nëse realizohen të ardhura shtesë duke konkurruar subjektet e TVSH-së (Neni 52).

Analiza Narrative

1. Harmonizimi Social dhe Humanitar

Ligji Shqiptar ndjek pothuajse besnikërisht strukturën e BE-së për "Sektorët e Bardhë" (shëndetësia, arsimi, feja). Të dyja dokumentet njohin se shërbimet si furnizimi i gjakut, organeve apo kujdesi për të moshuarit nuk duhet të rëndohen me kosto tatimore. Përputhja është 100% edhe te **Saktësimi i Konkurrencës (Art. 134 / Neni 52)**: nëse një spital apo shkollë kryen shitje që nuk janë "thelbësore" për misionin e tyre (p.sh. një dyqan dhuratash brenda spitalit), ky aktivitet duhet të tatohet për të mos dëmtuar bizneset e rregullta.

2. Specifikat Shqiptare (Divergjencat)

Në Seksionin 51, Shqipëria ka shtuar disa përjashtime që nuk gjenden në listën e detyrueshme të BE-së për interesin e përgjithshëm:

- **Barnat dhe Pajisjet Mjekësore:** Ndërsa BE zakonisht lejon "shkallë të reduktuar" (p.sh. 5%), Shqipëria ka zgjedhur "përjashtimin total" (Neni 51/b). Kjo ul çmimin për konsumatorin, por e bën TVSH-në kosto për prodhuesin/importuesin e barnave.
- **Makinat Bujqësore dhe Mjetet Elektrike:** Këto përjashtime (Neni 51/n, p) janë politika të pastra kombëtare për të nxitur mekanizimin e bujqësisë dhe mbrojtjen e mjedisit. BE

zakonisht nuk i liston këto te "interesi i përgjithshëm", por i trajton si regjime të veçanta ose shkallë të reduktuara.

- **Veterinaria:** Shqipëria përjashton shërbimet veterinare (përveç kafshëve shtëpiake), duke e parë këtë si mbështetje për blegtorinë (interes publik).

3. Kushtëzimi i Çmimeve (Neni 51/ë, f, j, k)

Një veçori e ligjit shqiptar është kërkesa që OJF-të që ofrojnë asistencë sociale, sport apo kulturë, të kenë **"çmime të miratuara"** ose më të ulëta se tregu për të përfituar përjashtimin. Kjo është një formë kontrolli që siguron që përjashtimi tatimor po i shkon vërtet publikut dhe nuk po përdoret për të krijuar fitime të fshehura. Direktiva e BE-së (Art. 132) e lejon këtë kushtëzim ("under social conditions comparable").

4. Kufizimet te Shërbimet jo-thelbësore

Të dyja legjislacionet (Art. 134 / Neni 52) vendosin një "vijë të kuqe":

- Furnizimi duhet të jetë **thelbësor** (p.sh. ushqimi i spitalit për pacientin është i përjashtuar, por ushqimi i kafeterisë për vizitorët mund të mos jetë).
- Nuk lejohet **konkurrenca e drejtpërdrejtë** me subjektet komerciale.

Konkluzioni

Ligji Shqiptar është i përafruar mirë me parimet e BE-së, duke mbrojtur shtyllat bazë të shoqërisë nga TVSH-ja. Megjithatë, Shqipëria është treguar më "bujare" se Direktiva duke përfshirë në listën e përjashtimeve edhe barna, makineri bujqësore dhe automjete elektrike, lëvizje këto që synojnë rritjen ekonomike dhe mirëqenien, por që shpesh vëzhgohen me kujdes nga Raport-Progresi i BE-së si divergjenca teknike.

Për efekt studimor mundet të themi se ka raste specifike dhe përjashtime ku mundet të aplikohet TVSH-ja psh mbi këto mjete (makineri bujqësore dhe automjete elektrike), madje edhe kur rishiten si të përdorura.

5. Rastet kryesore kur do të aplikohet TVSH:

1. Kur mjeti pëson "Ndryshim Destinacioni" (Neni 57 i Ligjit)

Përjashtimi i makinerive bujqësore dhe mjeteve elektrike jepet me kushtin që ato të përdoren për atë qëllim që u dha lehtësimi (p.sh. makineria bujqësore për punimin e tokës).

- Nëse një subjekt përfiton përjashtim nga TVSH-ja në blerje/import si makineri bujqësore, por më pas ia ndryshon destinacionin (p.sh. e modifikon ose e përdor si mjet industrial në

ndërtim) apo e shet për një qëllim jobujqësor, **subjekti detyrohet të rregullojë dhe të paguajë TVSH-në** që u përjashtua në origjinë.

2. Kur rishitja bëhet nën "Regjimin e Marzhit"

Nëse një tregtar automjetesh të përdorura, blen një makinë elektrike të përdorur nga një individ (i cili nuk lëshon faturë me TVSH), kur tregtari ta rishesë atë mjet te një klient tjetër, ai do të përdorë **Regjimin e Marzhit**.

Në këtë rast, **TVSH-ja 20% aplikohet**, por jo mbi vlerën totale të makinës, por **mbi marzhin e fitimit** të tregtarit (çmimi i shitjes - çmimi i blerjes). Pra, transaksioni nuk del plotësisht me 0% TVSH.

3. "Hibridet" nuk janë "Elektrike" (Neni 51/p)

Ligji specifikon qartë se përjashtimi i takon vetëm *"automjeteve vetëm me motor elektrik, të reja, me zero km"*.

Nëse mjeti i rishitur është **Plug-in Hybrid (PHEV)** ose **Mild Hybrid**, ky mjet nuk futet te neni i përjashtimit të plotë. Rishitja e tij nga një person i tatueshëm do të ngarkohet me shkallën normale të TVSH-së prej 20%.

4. Pjesët e këmbimit dhe Shërbimet e Mirëmbajtjes

Edhe pse makineria ose mjeti vetë mund të qarkullojë pa TVSH në rishitje:

- Çdo pjesë këmbimi që blihet për të (bateri, motor, goma, pjesë mekanike).
- Çdo shërbim mirëmbajtjeje ose riparimi (shërbim servisi).

Këto **ngarkohen me TVSH normale 20%**. Cikli i jetës nuk është plotësisht i zhveshur nga TVSH-ja në kostot operative.

Përmbledhje:

Kur ligjvënësi përdor Nenin 54/a për të mos taksuar mallrat që u përjashtuan në hyrje, ai mbron konsumatorin dhe fermerin e thjeshtë. Megjithatë, sapo këto mjete hyjnë në qarkullimin e pastër tregtar të rishitjeve të vazhdueshme për qëllime fitimi (si biznes), **regjimi i marzhit** ose **ndryshimi i destinacionit** rikthejnë TVSH-në në lojë për të ruajtur neutralitetin e tregut.

6. Direktiva e BE-së (Art. 101/a, 135) - Ligji Shqiptar (Neni 53)

Ky krahasim fokusohet te **Përjashtimet për Veprimtaritë e Tjera**, që kryesisht përfshijnë shërbimet financiare, sigurimet dhe pasuritë e paluajtshme. Ndërsa shërbimet financiare janë pothuajse identike, Shqipëria ka shtuar disa përjashtime specifike që lidhen me gazetat, kërkimin e naftës dhe procesin e rindërtimit pas fatkeqësive natyrore.

Tabela Krahasimore: Përjashtimet e Tjera

Kategoria	Direktiva e BE-së (Art. 135)	Ligji Shqiptar (Neni 53)
Financat & Sigurimet	Sigurimet, kreditë, depozitat, transfertat, këmbimi valutor, aksionet (Art. 135/1 a-f).	Pasqyrim i plotë i pikave të BE-së (Neni 53/a-dh).
Fonde Investimi	Menaxhimi i fondeve speciale të investimeve (Art. 135/1 g).	Menaxhimi i sipërmarrjeve të investimeve kolektive (Neni 53/e).
Bastet & Lojërat e Fatit	Baste, lotari dhe lojëra fati (Art. 135/1 i).	Baste, lotari dhe lojëra fati sipas ligjit specifik (Neni 53/f).
Pasuritë e Paluajtshme	Shitja e ndërtesave të vjetra dhe tokës së pandërtuar (Art. 135/1 j-k).	Furnizimi i ndërtesave (përveç procesit të ndërtimit) dhe tokës (Neni 53/g-gj).
Qiradhënia	Përjashtohet qiraja afatgjatë; tatohet hoteleria, parkimi dhe makineritë (Art. 135/1 l).	Përjashtohet qiraja; tatohet hoteleria, parkimi dhe qiraja deri në 2 muaj (Neni 53/h).
Media & Shtypi	Nuk parashikohet përjashtim te Art. 135 (lejohet shkallë e reduktuar).	**Specifikë:** Përjashtohet shtypshkrimi i gazetave, shitja e tyre dhe reklamat në media të shkruar (Neni 53/j).
Hidrokarburet	Nuk parashikohet te Art. 135.	**Specifikë:** Përjashtohet faza e kërkimit për naftë dhe gaz (Neni 53/k).
Rindërtimi	Nuk parashikohet (BE përdor masa emergjente ad-hoc).	**Specifikë:** Përjashtohet procesi i ndërtimit brenda programit të rindërtimit (fatkeqësi natyrore) (Neni 53/l-ll).

Analiza Narrative

1. Sektori Financiar (Harmonizim Total)

Të dyja legjislacionet përjashtojnë shërbimet financiare dhe sigurimet (Neni 53/a-e dhe Art. 135/a-g). Arsyeja e këtij përjashtimi është teknike: është e vështirë të përcaktohet "vlera e shtuar" në një

transfertë bankare apo në një interes kredie. Shqipëria ka adoptuar të njëjtën gjuhë juridike, duke siguruar që sektori bankar shqiptar të operojë me të njëjtat rregulla TVSH-je si ai evropian.

2. Pasuritë e Paluajtshme dhe Qiraja

Ekziston një dakordësi parimore: **Shitja e ndërtesave të reja (procesi i ndërtimit) tatohet me 20%**, ndërsa shitja e ndërtesave të vjetra apo e tokës është e përjashtuar.

Ndryshimi te Qiraja: Ligji Shqiptar (Neni 53/h/i) saktëson se qiraja për një periudhë **deri në dy muaj** nuk është e përjashtuar (tatohet). Kjo bëhet për të dalluar qiranë rezidenciale (sociale) nga qiraja komerciale afatshkurtër.

3. "Përjashtimet Shqiptare" (Divergjencat me BE-në)

Këtu vërehen ndërhyrjet e qeverisë shqiptare për qëllime politikash publike apo ekonomike që nuk janë tipike për Direktivën e BE-së:

- **Media e Shkruar (Neni 53/j):** Shqipëria përjashton plotësisht gazetat dhe reklamat në to. BE zakonisht kërkon që këto të tatohen, qoftë edhe me shkallë të reduktuar (p.sh. 5%), për të ruajtur zinxhirin e TVSH-së.
- **Operacionet Hidrokarbure (Neni 53/k):** Ky është një incentivë për kompanitë e naftës. Duke përjashtuar fazën e kërkimit, shteti ul koston kapitale të investitorëve në një sektor strategjik.
- **Rindërtimi (Neni 53/l-ll):** Kjo është një shtesë e vitit 2020 si pasojë e tërmetit të vitit 2019. Ligji shqiptar krijoi një përjashtim të posaçëm për të gjithë zinxhirin e ndërtimit brenda programit shtetëror të rindërtimit. Sipas BE-së, masa të tilla duhet të jenë shumë të kufizuara në kohë sepse dëmtojnë neutralitetin e sistemit tatimor.

4. Logjika e "Mungesës së të Drejtës së Zbritjes"

Për të gjitha këto veprimtari (financa, qira, gazeta), bizneset **nuk kanë të drejtë të zbresin TVSH-në** që paguajnë për blerjet e tyre (p.sh. banka nuk zbret TVSH-në e kompjuterave që blen). Kjo do të thotë se përjashtimi i mbron konsumatorët nga tatimi mbi çmimin final, por e bën TVSH-në një "kosto të fshehur" për vetë biznesin.

5. Dallimi në Mekanizëm: Përjashtim - "Shkallë Zero"

Kjo është pika më kritike që ndan ligjin shqiptar nga ai i BE-së në këtë aspekt:

- **Neni 53 i Ligjit Shqiptar (Përjashtim pa të drejtë zbritjeje):** Shqipëria e ka vendosur rindërtimin te përjashtimet "e thjeshta". Kjo do të thotë që ndërtuesi nuk ngarkon TVSH në shitje, por **nuk mund të zbresë** TVSH-në që ka paguar për materialet (çimento, hekur, etj.). Kjo TVSH mbetet si kosto brenda projektit.
- **Neni 101a i Direktivës së BE-së (Përjashtim me të drejtë zbritjeje - "Zero Rate"):** BE-ja lejon diçka shumë më të fuqishme. Ajo thotë se shteti mund të aplikojë një përjashtim ku jo vetëm nuk paguhet TVSH në fund, por furnizuesi **ka të drejtë të rimbursohet** për çdo qindarkë TVSH që ka paguar gjatë procesit. Kjo e bën koston e ndihmës realisht 0%.

Krahasimi i Kushteve

Karakteristika	Neni 101a (BE)	Neni 53/l, ll (Shqipëri)
Objektivi	Viktimat e fatkeqësive (Disaster victims).	Programi i Rindërtimit pas fatkeqësisë natyrore.
Shtrirja	Importet, blerjet intra-komunitare dhe furnizimet lidhur me to.	Procesi i ndërtimit dhe mallrat/shërbimet direkt për ndërtuesit.
E drejta e zbritjes	**PO** (E njihet e drejta e zbritjes së TVSH-së së hyrjes).	**JO** (Është përjashtim pa të drejtë zbritjeje).
Kontrolli	Duhet autorizim nga Komisioni Evropian.	Autorizohet nga Drejtori i Përgjithshëm i Tatimeve.

Ka disa arsye pse Neni 53 i ligjit shqiptar duket më i kufizuar se Neni 101a i Direktivës:

1. **Humbja e të ardhurave:** Nëse Shqipëria do ta bënte "me të drejtë zbritjeje" (si Neni 101a), buxheti i shtetit do të duhej t'u kthente mbrapsht TVSH-në kompanive të ndërtimit. Duke e bërë "pa të drejtë zbritjeje", shteti thjesht nuk arkëton TVSH-në finale, por mban TVSH-në që është mbledhur gjatë rrugës te materialet.
2. **Procedura e BE-së është strikte:** Neni 101a kërkon autorizim nga Komisioni Evropian dhe njoftimin e Komitetit të TVSH-së. Shqipëria, duke mos qenë anëtare, ka krijuar një variant "hibrid" që i përshtatet buxhetit të saj, por që teknikisht e rrit koston e rindërtimit më shumë sesa variant i BE-së (sepse TVSH-ja e tullave mbetet kosto).
3. **Reflektimi në çmim:** Neni 53/ll i ligjit shqiptar thotë diçka interesante: *"Përjashtimi duhet të reflektohet në çmimin e shitjes... duhet të jenë dukshëm më të ulëta"*. Kjo është një përpjekje administrative për të detyruar bizneset të ulin çmimet, pasi ato nuk mund ta zbresin TVSH-në në rrugë tjetër.

Konkluzioni

Shqipëria ka një sistem përjashtimesh që në 80% të tij është "transpozim" i Direktivës së BE-së. 20% e mbetur (rindërtimi, nafta, gazetat, kartat e identitetit) pasqyron nevojat lokale dhe politikat specifike të qeverisë. Gjatë negociatave për anëtarësim, BE-ja ka gjasë të kërkojë rishikimin e këtyre pikave specifike shqiptare (sidomos hidrokarburet dhe median) për t'i kthyer ato nga "përjashtime" në "shkallë të reduktuara".

Në fakt, Neni 101a i Direktivës është një **lehtësi (opsion)** që BE-ja u jep shteteve anëtare për momente krizash (si COVID-19 apo tërmetet). Shqipëria nuk është "në shkelje" që nuk e ka saktësisht si 101a, por kur të anëtarësohet, ajo do të ketë mundësinë t'i bëjë këto procese shumë më efektive (me të drejtë zbritjeje), duke i bërë fondet e rindërtimit të shkojnë më tej.

Problemi i vetëm që mund të ngrejë BE-ja është **kohëzgjatja**. BE-ja i sheh këto masa si emergjente dhe të përkohshme, ndërsa në Shqipëri ato shpesh mbeten në ligj për shumë vite, gjë që mund të shihet si shtrembërim i tregut të ndërtimit.

7. Direktiva e BE-së (Art. 136)- Ligji Shqiptar (Neni 54)

Ky seksion, shërben për të parandaluar **taksimin e dyfishtë** të fshehur. Ky njihet si përjashtimi i "fundit të zinxhirit" për mallrat që kanë dalë njëherë nga skema e kreditimit të TVSH-së.

Tabela Krahasimore

Kategoria	**Direktiva e BE-së (Art. 136)**	**Ligji Shqiptar (Neni 54)**
Mallrat e veprimtarive të përjashtuara	Përjashton shitjen e mallrave që janë përdorur vetëm për aktivitetet e Art. 132 & 135 (shëndetësi, financë, etj.).	Pasqyron të njëjtin rregull për aktivitetet e Neneve 51 & 53.
Kushti i mos-zbritjes	Aplikohet vetëm nëse malli nuk ka dhënë të drejtë zbritjeje (input tax) kur është blerë.	Kusht identik: malli nuk duhet të ketë qenë objekt i së drejtës së zbritjes.
Referenca për kufizimet	Referon te neni 176 (shpenzimet që nuk njihen, si luksi, argëtimi, etj.).	Referon te neni 74 (kufizimet e të drejtës së zbritjes në RSH).

Analiza Narrative

1. Parimi i "Mbetjes jashtë zinxhirit"

Të dyja legjislacionet trajtojnë të njëjtën situatë: Çfarë ndodh kur një biznes që kryen aktivitet të përjashtuar (p.sh. një bankë ose një spital) vendos të shesë një pajisje të vjetër (p.sh. një makinë ose kompjuter)?

Situata: Kur banka e bleu kompjuterin, ajo pagoi TVSH 20% por **nuk e zbriti** atë (sepse shërbimet bankare janë të përjashtuara). Kjo TVSH u bë pjesë e kostos.

Rregulli: Kur banka e shet këtë kompjuter të përdorur, ajo **nuk duhet të ngarkojë TVSH** përsëri.

Logjika: Nëse banka do të detyrohej të vendoste TVSH 20% në shitje, ky mall do të taksohej dy herë për të njëjtën vlerë, duke krijuar një kosto artificiale.

2. Lidhja me Kufizimet e të Drejtës së Zbritjes

Pika (b) e të dy neneve lidhet me mallrat që, edhe pse mund të blihen nga një biznes i rregullt, ligji ua ndalon zbritjen e TVSH-së (p.sh. makinat luksoze për stafin, shpenzimet e reprezentancës).

Nëse një kompani blen një autoveturë dhe ligji (Neni 74 në Shqipëri / Art. 176 në BE) thotë se TVSH-ja e kësaj makine nuk zbritet, atëherë kur kompania ta shesë këtë makinë pas 3 vitesh, shitja do të jetë **e përjashtuar nga TVSH-ja**.

3. Përputhshmëria Shqipëri-BE

Neni 54 është një transpozim i pastër teknik. Nuk ka asnjë divergjencë midis dy teksteve. Kjo siguron që "neutraliteti i TVSH-së" të ruhet edhe në Shqipëri. Nëse ky nen nuk do të ekzistonte, asetet e përdorura të sektorëve si arsimi apo shëndetësia do të ishin 20% më të shtrenjta në tregun e rishitjes, duke dëmtuar efikasitetin e këtyre sektorëve.

4. Rishitja e Makinerive Bujqësore dhe Mjeteve Elektrike

Duke qenë se ne pamë te Neni 51 që Shqipëria i ka përjashtuar makinat bujqësore dhe mjetet elektrike (0 km) në blerje, Neni 54/a siguron që edhe kur këto mjete të rishiten më vonë si "të përdorura", ato të vazhdojnë të mbeten pa TVSH, duke ruajtur qëllimin për të mbajtur koston e tyre të ulët gjatë gjithë ciklit të jetës në Shqipëri.

Konkluzioni: Ky nen mbyll "rrethin" e përjashtimeve, duke u siguruar që një mall që ka hyrë në një sektor të përjashtuar, të dalë prej tij pa u taksuar sërish.

8. Direktiva e BE-së (Art. 137)- Ligji Shqiptar (Neni 55)

Ky seksion trajton një nga konceptet më interesante dhe fleksibël të TVSH-së: **"E drejta e zgjedhjes" (Option to Tax)**. Kjo i lejon bizneset që kryejnë transaksione normalisht të përjashtuara (si qiraja apo shitja e pronave) të zgjedhin vullnetarisht t'i tatojnë ato me 20%, me qëllim që të përfitojnë të drejtën e zbritjes së TVSH-së për investimet e tyre.

Tabela Krahasimore

Karakteristika	**Direktiva e BE-së (Art. 137)**	**Ligji Shqiptar (Neni 55)**
Natyra e Opsionit	Mundësi që Shtetet Anëtare **mund** t'ua japin bizneseve.	I jep të drejtën **Ministrit të Financave** ta akordojë këtë zgjedhje.
Transaksionet Financiare	Pikat (b) deri (g) të Art. 135 (kreditë, këmbimi, letrat me vlerë).	Shkronjat (b) dhe (e) të Nenit 53 (kreditë dhe menaxhimi i fondeve).

Karakteristika	Direktiva e BE-së (Art. 137)	Ligji Shqiptar (Neni 55)
Pasuritë e Paluajtshme	Shitja e ndërtesave të vjetra dhe tokës (jo truall ndërtimi).	Shkronjat (g) dhe (gj) të Nenit 53 (ndërtesat dhe toka).
Qiradhënia	Dhënia me qira e pasurive të paluajtshme.	Shkronja (h) e Nenit 53 (qiradhënia e pasurive të paluajtshme).
Rregullat e Zbatimit	Shtetet përcaktojnë rregullat dhe mund ta kufizojnë shtrirjen.	Këshilli i Ministrave përcakton modalitetet dhe kufizimet me VKM.

Analiza Narrative

1. Pse do të donte një biznes të zgjidhte të paguante TVSH?

Në vështrim të parë duket e paarsyeshme që një biznes të dojë të tatohet kur ligji e lejon të jetë i përjashtuar. Megjithatë, kjo është thelbësore për **investimet e mëdha**.

Shembull: Një kompani ndërton një qendër tregtare për t'ia dhënë me qira bizneseve të tjera. Nëse qiraja është e përjashtuar (sipas Nenit 53), kompania nuk mund të zbresë TVSH-në miliona eurosh të paguar për ndërtimin. Duke ushtruar "të drejtën për të zgjedhur" aplikimin e TVSH-së mbi qiranë, kompania fiton të drejtën të rimbursohet për TVSH-në e ndërtimit.

2. Ngjashmëritë: Korniza e BE-së në Shqipëri

Neni 55 është pasqyrim i saktë i Nenit 137 të BE-së. Të dyja legjislacionet njohin se përjashtimi i pasurive të paluajtshme dhe shërbimeve financiare mund të shkaktojë "bllokim" të TVSH-së (VAT sticking cost). Duke e lënë këtë si një opsion vullnetar, shteti u jep mundësi investitorëve të optimizojnë kostot e tyre, sidomos në marrëdhëniet **B2B** (biznes me biznes), ku TVSH-ja nuk është kosto finale por thjesht një element qarkullues.

3. Ndryshimet: Shkalla e Lirisë

Në BE: Direktiva u jep shteteve anëtare liri të plotë ta aplikojnë ose jo këtë opsion. Shumica e vendeve të BE-së e lejojnë për pronat e paluajtshme, por shumë pak e lejojnë për shërbimet financiare.

Në Shqipëri: Ligji e ka lënë derën hapur për të dyja (financa dhe pronat), por zbatimi i tij nuk është i automatizuar. Duhet që Ministri i Financave dhe Këshilli i Ministrave të nxjerrin udhëzimet dhe VKM-të përkatëse që përcaktojnë **kush, kur dhe si** mund ta ushtrojë këtë të drejtë. Kjo do të thotë se në Shqipëri ky është një proces më shumë administrativ sesa një e drejtë automatike sapo regjistrohesh në TVSH.

4. Kufizimet (Parandalimi i Abuzimit)

Të dyja tekstet lejojnë shtetin të "kufizojë shtrirjen" e kësaj të drejte. Kjo bëhet për të parandaluar rastet kur dy individë ose biznese bëjnë marrëveshje fiktive qiraje vetëm për të tërhequr TVSH-në nga shteti (skemat e rimbursimit të rremë). Në Shqipëri, kjo monitorohet përmes autorizimeve specifike nga administrata tatimore.

Konkluzioni: E drejta e zgjedhjes është "valvula e shkarkimit" që e mbron sistemin e TVSH-së nga mbingarkimi i kostove në sektorët e përjashtuar. Shqipëria e ka adoptuar këtë instrument në mënyrë të plotë, duke i dhënë mundësi qeverisë të jetë fleksibël me investitorët e mëdhenj në sektorin e ndërtimit dhe atë financiar.

9. Direktiva e BE-së (Art. 143, 144) - Ligji Shqiptar (Neni 56)

Ky seksion mbi **Përjashtimet në Import** është pika ku legjislacioni shqiptar dhe ai i BE-së ndërthuren më së shumti me **Kodin Doganor**. Struktura e Nenit 56 në Shqipëri është shumë më e detajuar dhe e "copëtuar" se Artikulli 143 i BE-së, pasi Shqipëria ka zgjedhur të listojë në ligjin e TVSH-së të gjitha kategoritë që BE-ja zakonisht i referon përmes Direktivave të tjera (si ajo e 83/181/EEC për importet e vogla).

Tabela Krahasimore: Përjashtimet në Import

Kategoria	**Direktiva e BE-së (Art. 143)**	**Ligji Shqiptar (Neni 56)**
Parimi i Pasqyrimit	Përjashtohen importet e mallrave që janë të përjashtuara edhe brenda vendit (Art. 143/1-a).	E njëjta logjikë: Nëse një mall është pa TVSH brenda RSH, është pa TVSH edhe në import (Neni 56/1).
Udhëtarët & Bagazhet	Referon te Direktivat për limitet e pataksueshme (Art. 143/1-b).	Liston specifikisht bagazhet, pakot e vogla dhe mallrat jotregtare (Neni 56/2, 7, 8).
Diplomacia & NATO	Përjashtime për trupat diplomatike dhe forcat e NATO-s (Art. 143/1-f, h).	Përjashtim i plotë për diplomatët dhe forcat e NATO-s në RSH (Neni 56/33, 34).
Shëndetësia & Shkenca	Organet, gjaku, substancat terapeutike (Art. 143/1-a).	Detajon reagentët, lëndët referuese të OBSH dhe kafshët laboratorike (Neni 56/15-18).

Kategoria	Direktiva e BE-së (Art. 143)	Ligji Shqiptar (Neni 56)
Fatkeqësitë Natyrore	Neni 143/1-fb (specifike për COVID-19) dhe autorizimet e veçanta.	Neni 56/28: Përjashtime për ndihmat humanitare dhe materialet e rindërtimit (me VKM).
Investimet & Makineritë	Nuk parashikohen përjashtime të tilla (zakonisht trajtohen me skema rimbursimi).	**Specifikë:** Përjashtimi i makinerive për investime mbi 500 mln lekë dhe agrobiznes (Neni 56/38).
Sektori i Naftës	Nuk përmendet te Art. 143.	Përjashtimi i fazës së kërkimit për hidrokarburet (Neni 56/39).
Ari dhe Mjetet e Transportit	Ari për Bankat Qendrore dhe Energjia/Gazi (Art. 143/1-k, l).	Ari për BSH, Jahtet (<20 vjeç) (Neni 56/36, 44).

Analiza Narrative

1. Harmonizimi me Rregullat Doganore

Të dyja legjislacionet funksionojnë mbi parimin që **TVSH-ja në import ndjek fatin e detyrimeve doganore**. Nëse Kodi Doganor e konsideron një mall si "të liruar" (p.sh. dhuratat personale, sendet e trashëguara, apo ndryshimi i vendbanimit), atëherë automatikisht Neni 56 i RSH dhe Art. 143 i BE-së heqin edhe detyrimin e TVSH-së. Kjo parandalon burokracinë për individët që kthehen në atdhe apo për lëvizjet diplomatike.

2. Ndihma Humanitare dhe "Rindërtimi" (Neni 56/28)

Këtu shohim sërish specifikën shqiptare që diskutuam më parë. Ligji shqiptar specifikon se përjashtimi në import nuk jepet për pajisje rindërtimi, **përveçse** kur ka një shpallje të gjendjes së fatkeqësisë natyrore. Kjo është një "portë" që Shqipëria e mban hapur për të menaxhuar krizat si ajo e vitit 2019, duke lejuar importin e shtëpive të parafabrikuara pa TVSH.

3. Incentivat Ekonomike (Pika 38, 39, 44)

Kjo është zona ku Ligji Shqiptar largohet më shumë nga "fryma" e ngurtë e BE-së për t'u bërë një mjet i politikës ekonomike:

Makineritë (Neni 56/38): Shqipëria stimulon investimet e mëdha (mbi 500 milionë lekë) dhe agrobiznesin duke i lejuar të importojnë makineritë pa paguar TVSH-në në doganë. Në BE, një biznes do të duhej ta paguante TVSH-në në import dhe ta kërkonte mbrapsht me rimbursim pas 1-3 muajsh. Sistemi shqiptar është më i mirë për **likuiditetin e biznesit** (cash-flow).

Jahtet (Neni 56/44): Përjashtimi i jahteve më të rinj se 20 vjet është një politikë specifike për të nxitur turizmin elitar detar, një masë që nuk gjendet në listën e përjashtimeve sociale të BE-së.

4. Importi i Barnave dhe Insekteve (Pika 42, 47)

Shqipëria ka shtuar pika shumë specifike vitet e fundit:

- **Lëndët e para për barnat:** Për të nxitur industrinë farmaceutike vendase (Neni 56/42).
- **Insektet e dobishme (Neni 56/47):** Një masë mjaft progresive për bujqësinë organike, duke përjashtuar grackat biologjike dhe insektet që luftojnë dëmtuesit, duke zëvendësuar kështu pesticidet kimike.

5. Mungesa e "Importit për Eksport Intra-Komunitar" (Art. 143/1-d)

Artikulli 143/1-d i BE-së trajton një rast që Shqipëria nuk e ka ende (sepse nuk është pjesë e tregut të përbashkët): Kur malli importohet në një vend të BE-së (p.sh. porti i Roterdamit), por ka destinacion final një vend tjetër (p.sh. Gjermaninë). Në këtë rast, TVSH-ja nuk paguhet në Holandë, por në Gjermani. Shqipëria do ta adoptojë këtë procedurë vetëm në momentin e anëtarësimit të plotë.

6. Në ligjin shqiptar, **Artikulli 144** i BE-së, korrespondon me **Nenin 56, pika 37**, të cilin e kaluam shkurtimisht më lart.

Krahasimi: Shërbimet e lidhura me Importin

Burimi Ligjor	**Teksti/Parimi**
Artikulli 144 (BE)	Përjashton shërbimet që lidhen me importin, nëse vlera e tyre është përfshirë në bazën e tatueshme të mallit në import.
Neni 56/37 (RSH)	Përjashton shërbimet e lidhura me importin, vlera e të cilave është përfshirë në bazën e tatueshme sipas Nenit 44/2/b.

Analiza Narrative:

1. Evitimi i Taksimit të Dyfishtë

Kur një mall vjen nga jashtë, kostoja e tij në doganë nuk është vetëm vlera e faturës së mallit, por edhe kostoja e transportit dhe siguracionit deri në pikën e hyrjes (vlerësimi sipas parimit CIF - *Cost, Insurance, Freight*).

Logjika: Meqenëse ti paguan 20% TVSH në doganë për të gjithë paketën (Malli + Transporti), ti nuk mund të paguash përsëri TVSH kur transportuesi të lëshon faturën e shërbimit. Ky nen "e ngrin" TVSH-në e faturës së transportuesit për të mos e paguar dy herë.

2. Lidhja me Bazën e Tatueshme (Baza e Importit)

Të dyja legjislacionet referojnë te nenet që përcaktojnë si llogaritet vlera në doganë:

- **BE (Art. 86):** Thotë se në bazën e tatueshme përfshihen shpenzimet rastësore (transporti, paketimi, sigurimi) deri në destinacionin e parë.
- **RSH (Neni 44/2/b):** Është një transpozim besnik. Ai detyron që transporti dhe sigurimi të mblidhen me vlerën e mallit përpara se të aplikohet 20%-shi.

3. Kushti i "Përfshirjes"

Ky është një përjashtim **me kusht**.

- Nëse transportuesi (p.sh. një kompani shqiptare) të sjell mallin nga Italia në Tiranë, ajo e lëshon faturën me 0% TVSH (përjashtim), por vetëm nëse ti i provon që kjo faturë transporti është deklaruar dhe taksuar në doganë si pjesë e vlerës së mallit.
- Nëse për ndonjë arsye transporti nuk është përfshirë në deklaratën doganore, atëherë ky përjashtim bie dhe shërbimi duhet të tatohet normalisht.

Pse ky nen është "Paqe" për biznesin?

Pa këtë nen, çdo import do të kishte një kosto ekstra administrative dhe financiare. Ai siguron që TVSH-ja të vilet e plotë në kufi (për mallin dhe shërbimet që e sollën atë) dhe zinxhiri i mëpasshëm të mbetet i pastër.

Konkluzioni:

Ligji Shqiptar në Nenin 56 është një "katalog" i gjerë që përzien rregullat sociale të BE-së me politikat nxitëse të qeverisë për bujqësinë, industrinë e naftës dhe turizmin. Ndërsa shumica e pikave janë në harmoni, përjashtimet për investimet dhe jahtet do të jenë objekt diskutimi në procesin e integrimit, **pasi BE-ja preferon që këto lehtësi të jepen përmes rimbursimit**, jo përmes përjashtimit në kufi.

Neni 56/37 (RSH) dhe Artikulli 144 (BE) janë në **harmoni totale**. Kjo është një nga ato pika ku procesi i integrimit nuk do të ketë asnjë vërejtje, pasi Shqipëria ka adoptuar saktësisht mekanizmin evropian të llogaritjes së vlerës në import dhe trajtimin e shërbimeve ndihmëse.

10. Direktiva e BE-së (Art. 146) - Ligji Shqiptar (Neni 57)

Ky seksion trajton **Eksportet**, të cilat në gjuhën teknike të TVSH-së njihen si "përjashtime me të drejtë zbritjeje" ose **"Shkalla Zero"**. Ky është parimi bazë i tregtisë ndërkombëtare: mallrat duhet të tatohen në vendin ku konsumohen (destinacioni), jo ku prodhohen.

Tabela Krahasimore: Eksportet

Kategoria	Direktiva e BE-së (Art. 146)	Ligji Shqiptar (Neni 57)
Statusi Tatimor	Përjashtim me të drejtë zbritjeje.	**Shkallë Zero** (lejon zbritjen e TVSH-së së hyrjes).
Eksporti nga Shitësi	I përjashtuar kur dërgohet jashtë BE-së (Art. 146/1-a).	I përjashtuar (0%) kur dërgohet jashtë RSH (Neni 57/a).
Eksporti nga Blerësi i Huaj	I përjashtuar, me përjashtim të furnizimit të mjeteve private (jahte/avionë) (Art. 146/1-b).	I njëjti rregull: 0%, por jo për pajisje mjetesh private (Neni 57/b).
OJF-të & Humanitarët	Përjashtim për mallrat që eksportohen për bamirësi (Art. 146/1-c).	Përjashtim përmes **rimbursimit** (Neni 57/c).
Përpunimi i Mallrave	Shërbimet mbi mallrat e luajtshme për rieksport (Art. 146/1-d).	**Regjimi i Përpunimit Aktiv** (Fasonët) (Neni 57/ç).
Shërbimet Ndihmëse	Transporti dhe shërbimet e lidhura direkt me eksportin (Art. 146/1-e).	Transporti dhe shërbimet e lidhura me eksport/import (Neni 57/d).

Analiza Narrative

1. Koncepti i "Shkallës Zero" (Zero Rating)

Ndërsa për shërbimet financiare (Neni 53) thamë që janë "të përjashtuara pa të drejtë zbritjeje" (TVSH-ja e inputeve mbetet kosto), për eksportet ligji shqiptar përdor termin **"Shkallë Zero"**.

- **Pse?** Kjo i lejon eksportuesit shqiptarë (p.sh. një fabrikë këpucësh) të kërkojnë mbrapsht nga shteti të gjithë TVSH-në që kanë paguar për lëndën e parë, dritat, makineritë etj. Kjo e bën produktin shqiptar konkurrues në tregun e huaj, pasi del jashtë kufirit pa asnjë ngarkesë TVSH-je.

2. Regjimi i Përpunimit Aktiv (Fasonët) - Neni 57/ç

Ky është neni më i rëndësishëm për industrinë fason në Shqipëri.

Dallimi: BE-ja te Art. 146/1-d flet në mënyrë të përgjithshme për "punë mbi mallra të luajtshme". Shqipëria e ka specifikuar këtë duke e lidhur direkt me **Kodin Doganor** dhe "nënkontraktorët". Kjo lejon që i gjithë zinxhiri i prodhimit (nga importi i stofit deri te qepja dhe rieksporti i këmishës) të jetë me 0% TVSH, duke mbrojtur likuiditetin e ndërmarrjeve.

3. Kufizimi për Mjetet Private

Të dyja legjislacionet kanë një "siguresë" për të parandaluar abuzimet me luksin.

Nëse një i huaj blen ushqime apo pajisje për jahtin e tij privat në Durrës ose në një port të BE-së, ky furnizim **nuk është 0%**. Ai do të paguajë 20% TVSH si çdo konsumator tjetër. Eksporti me 0% njihet vetëm nëse mjeti është i destinuar për përdorim tregtar (p.sh. transport mallrash ose peshkim).

4. Shërbimet Ndihmëse (Transporti)

Ky nen (Neni 57/d) është "pasqyra" e Nenit 144 të BE-së që pamë më parë.

- **Në Import:** Transporti nuk tatohet me faturë sepse tatohet në doganë.
- **Në Eksport:** Transporti i mallrave nga Shqipëria në Gjermani është 0% TVSH. Kjo bëhet sepse kostoja e transportit do të tatohet në doganën gjermane kur malli të hyjë atje. Nëse do të tatohej edhe në Shqipëri, do të kishim taksim të dyfishtë.

5. Rimbursimi për OJF-të (Neni 57/c)

Ligji shqiptar është shumë i saktë këtu duke ndjekur opsionin e BE-së (Art. 146/2). OJF-të fillimisht e paguajnë TVSH-në kur blejnë mallrat në Shqipëri dhe pastaj, pasi provojnë që i kanë eksportuar ato për qëllime humanitare, kërkojnë rimbursimin. Kjo parandalon që mallrat të "humbasin" në tregun vendas pa u taksuar.

Konkluzioni.

Neni 57 është një nga pjesët më mirë të harmonizuara të ligjit shqiptar me Direktivën 2006/112/EC. Ai siguron që Shqipëria të funksionojë si një ekonomi e hapur, duke mos "eksportuar taksa". Problemi i vetëm që shpesh ngrihet në Raport-Progres (siç e pamë në fillim) nuk është ligji, por **vonesa në rimbursimin** e kësaj TVSH-je te bizneset eksportuese, gjë që dëmton likuiditetin e tyre.

11. Direktiva e BE-së (Art. 147)- Ligji Shqiptar (Neni 58)

Ky nen rregullon atë që njihet gjerësisht si **"Tax-Free Shopping"**. Është një formë eksporti indirekt ku blerësi është një individ (turist) dhe jo një kompani. Analiza tregon një përafrim pothuajse mekanik të ligjit shqiptar me atë të BE-së, duke krijuar një mjedis miqësor për turizmin e blerjeve.

Tabela Krahasimore

Kategoria	Direktiva e BE-së (Art. 147)	Ligji Shqiptar (Neni 58)
Statusi i Udhëtarit	Jo i vendosur në Komunitet (BE).	Jo i vendosur në Republikën e Shqipërisë.
Afati i Daljes	Brenda muajit të 3-të pas blerjes.	Brenda muajit të 3-të pas blerjes.
Vlera Minimale	Mbi **175 EUR** (Shtetet mund ta ulin).	E përcaktuar me **Udhëzim të Ministrit**.
Provat e Eksportit	Fatura e vulosur nga dogana e daljes.	Fatura tatimore e vulosur nga dogana e daljes.
Identifikimi	Pasaportë ose Kartë Identiteti.	Pasaportë ose Kartë Identiteti.

Analiza Narrative

1. Mekanizmi i Rimbursimit

Ky është një nga rastet e rralla ku një individ i thjeshtë mund të përfitojë nga "Shkalla Zero".

Procesi: Turisti e blen mallin me 20% TVSH në dyqan. Kur del nga Shqipëria, paraqet mallin dhe faturën në doganë. Pasi dogana vërteton që malli po del nga territori, turisti ka të drejtë të marrë mbrapsht TVSH-në.

Qëllimi: Nxitja e konsumit nga të huajt dhe rritja e konkurrueshmërisë së produkteve vendase.

2. Përkufizimi i Udhëtarit (Rezidenca)

Një pikë kyçe ku ligji shqiptar është në harmoni totale me BE-në është kriteri i **"rezidencës së zakonshme"**.

Nuk ka rëndësi shtetësia, por ku jeton personi. Një shtetas shqiptar që jeton në SHBA dhe vjen për pushime në Shqipëri, konsiderohet "udhëtar jo i vendosur në RSH" dhe përfiton nga rimbursimi i TVSH-së për blerjet që merr me vete në Amerikë.

Identifikimi bëhet vetëm përmes dokumenteve zyrtare (pasaportë/ID), gjë që eliminon subjektivitetin e inspektorëve doganorë.

3. Kushti i Vlerës Minimale

Këtu shohim një fleksibilitet që e lejon edhe Direktiva e BE-së:

- **Në BE:** Tavanit prej 175 EUR është pika referuese, por shtetet si Gjermania apo Spanja e kanë ulur këtë prag (në Spanjë është 0 EUR) për të nxitur blerjet.
- **Në Shqipëri:** Ligji ia lë në dorë Ministrit të Financave. Aktualisht, Shqipëria aplikon pragje që synojnë të balancojnë nxitjen e turizmit me koston administrative të rimbursimit (pasi rimbursimi i shifrave shumë të vogla ka kosto më të lartë procesimi sesa vetë vlera e taksës).

4. Afati i 3-muajve

Të dyja ligjet vendosin të njëjtin afat: **3 muaj plus muajin e blerjes**. Ky afat konsiderohet i mjaftueshëm për një turist që të kryejë blerjet dhe të largohet. Nëse turisti qëndron më gjatë (p.sh. 5 muaj), malli konsiderohet se është "konsumuar" ose përdorur brenda vendit dhe e drejta për rimbursim humbet.

5. Sfidat e Zbatimit në Shqipëri

Edhe pse ligji (Neni 58) është i përsosur në letër, në praktikë Shqipëria ka ende sfida:

- **Agjencitë e Rimbursimit:** Në BE ka rrjete të mirëfillta si *Global Blue*, ndërsa në Shqipëri ky sistem nuk është ende në zhvillim.
- **Vulosja Doganore:** Shpesh udhëtarët hasin vështirësi në pikat kufitare tokësore për të gjetur zyrtarët që kryejnë vërtetimin e faturave, ndryshe nga aeroportet e BE-së ku ky proces është i automatizuar.

Konkluzioni: Neni 58 është një transpozim besnik i Art. 147 të BE-së. Ai shërben si një mjet i rëndësishëm i "diplomacisë ekonomike", duke i bërë tregjet shqiptare (si veshjet, artizanalet apo produktet e luksit) më atraktive për vizitorët e huaj.

11. Direktiva e BE-së (Art. 148) - Ligji Shqiptar (Neni 59)

Ky është seksioni që mbyll ciklin e përjashtimeve dhe rregullon **Transportin Ndërkombëtar**. Ashtu si me eksportet, edhe këtu ligji shqiptar përdor termin **"Shkallë Zero"**, ndërsa Direktiva e BE-së përdor termin *"Exempt"*, por efekti ekonomik është i njëjtë: heqja e plotë e barrës së TVSH-së për mjetet që operojnë në hapësirën ndërkombëtare.

Tabela Krahasimore: Transporti Ndërkombëtar

Kategoria	Direktiva e BE-së (Art. 148)	Ligji Shqiptar (Neni 59)
Anijet (Karburanti/Rezervat)	0% për anijet në det të hapur, tregtare, peshkimi dhe shpëtimi (Art. 148/a).	Transpozim identik (Neni 59/a).
Anijet Luftarake	0% nëse lënë territorin e BE-së për porte të huaja (Art. 148/b).	Transpozim identik (Neni 59/b).
Mirëmbajtja & Qiraja (Detare)	Përjashtohet riparimi, qiraja dhe pajisjet e anijeve (Art. 148/c-d).	Shkallë zero për të njëjtat shërbime (Neni 59/c-ç).
Avionët (Karburanti/Rezervat)	0% për kompanitë që operojnë "kryesisht" në linja ndërkombëtare (Art. 148/e).	0% për transportin ndërkombëtar me pagesë (Neni 59/d).
Mirëmbajtja & Qiraja (Ajrore)	Përjashtohet riparimi, qiraja dhe pajisjet e avionëve (Art. 148/f-g).	Shkallë zero për të njëjtat shërbime (Neni 59/dh-e).
Transporti i Pasagjerëve	Rregullohet në nene të tjera (Art. 371).	**Specifikë:** Neni 59/ë e vendos shprehimisht transportin e pasagjerëve me 0%.

Analiza Narrative

1. Parimi i "Detit të Hapur" (High Seas)

Të dyja legjislacionet vendosin një kusht strikt: furnizimi pa TVSH (karburanti, ushqimi) jepet vetëm për anijet që operojnë në **det të hapur**.

Logjika: Nëse një anije bën lundrim brenda vendit (p.sh. një traget Sarandë-Vlorë), ajo nuk përfiton nga shkalla zero. Por nëse trageti bën linjën Durrës-Bari, ai konsiderohet transport ndërkombëtar dhe karburanti që blen është pa TVSH.

Peshkimi: Ka një përjashtim interesant. Peshkimi bregdetar (inshore fishing) përfiton karburant pa TVSH, por **nuk përfiton** "rezervat e tjera" (si ushqimet për ekuipazhin) pa TVSH. Kjo bëhet për të evituar që anijet e vogla të përdoren për të blerë produkte konsumi pa taksa për përdorim personal.

2. Sektori Ajror "Chiefly on International Routes"

Këtu vërehet një nuancë e rëndësishme:

- **BE (Art. 148/e):** Kërkon që linja ajrore të operojë *"kryesisht"* (chiefly) në rrugë ndërkombëtare. Kjo do të thotë se nëse një kompani bën më shumë fluturime brenda Gjermanisë sesa jashtë saj, ajo mund të mos e përfitojë përjashtimin.
- **Shqipëria (Neni 59/d):** Duke qenë se Shqipëria është një treg i vogël dhe fluturimet e brendshme praktikisht nuk ekzistojnë (p.sh. nuk ka linjë ajrore aktive Tiranë-Kukës), ligji fokusohet direkt te transporti ndërkombëtar. Çdo avion që ulet në Rinas dhe niset për jashtë, furnizohet me karburant "Jet A1" me 0% TVSH.

3. Shërbimet Ndihmëse dhe Ngarkesa

Nenet 148(d) dhe (g) të BE-së, si dhe pikat (ç) dhe (e) të ligjit shqiptar, sigurojnë që **e gjithë kostoja e operimit** të mos ketë TVSH.

Kjo përfshin: pastrimin e avionit, shërbimet e navigimit ajror (Albcontrol), ngarkim-shkarkimin e kontejnerëve në port (handling), dhe riparimet e motorëve.

Qëllimi: Nëse këto do të tatoheshin, portet dhe aeroportet tona do të ishin 20% më të shtrenjta se ato të vendeve fqinje, duke bërë që anijet dhe avionët të zgjidhnin porte të tjera për t'u servisuar.

4. Transporti i Pasagjerëve (Neni 59/ë)

Ky është një shtim shumë i rëndësishëm në ligjin shqiptar. Ai konfirmon se **bileta e avionit apo e tragetit** për jashtë shtetit nuk ka TVSH.

Në BE, transporti i pasagjerëve ka rregulla më komplekse (disa vende aplikojnë shkallë të reduktuar për pjesën e rrugës që bëhet brenda territorit të tyre), por Shqipëria ka zgjedhur modelin më të thjeshtë: nëse destinacioni është jashtë, TVSH-ja është 0% për të gjithë biletën.

12. Direktiva e BE-së (Art. 156-163) - Ligji Shqiptar (Neni 64-67)

Këto nene rregullojnë **"Zonat e Pezullimit"** të TVSH-së. Parimi këtu është që nëse malli ndodhet nën mbikëqyrje doganore (në magazinë doganore ose zonë të lirë) dhe nuk ka hyrë ende në konsum të lirë, ai mund të shitet e të blihet pa TVSH.

Tabela Krahasuese:

Kategoria	Direktiva e BE-së (Art.)	Ligji Shqiptar (Neni)	Përputhshmëria / Dallimi Kryesor
Përkufizimi i Magazinave	**Artikulli 154:** Përkufizon	**Neni 63:** Përkufizon "Magazinat doganore"	**Përputhje e plotë.** Shqipëria ka

Kategoria	Direktiva e BE-së (Art.)	Ligji Shqiptar (Neni)	Përputhshmëria / Dallimi Kryesor
(Doganore dhe Fiskale)	magazinat jodoganore për produktet me akcizë si "magazina fiskale" (sipas Direktivës 92/12/KEE) dhe lë në dorë të shteteve anëtare ato për mallrat pa akcizë.	sipas kodit doganor dhe "Magazinat e tjera përveç atyre doganore" si "magazina fiskale" sipas ligjit shqiptar për akcizat.	adoptuar të njëjtën logjikë, duke lidhur **magazinat jodoganore** me legjislacionin e akcizave.
Kushtet e Përgjithshme dhe Konsumi Përfundimtar	**Artikulli 155:** Lejon përjashtimet me kusht që mallrat të mos destinohen për konsum përfundimtar dhe që TVSH në dalje të jetë e barabartë me taksim正常 brenda territorit.	**Neni 66 (Pikat 1 dhe 2):** Përcakton se furnizimet trajtohen me shkallë zero nëse nuk janë për konsum përfundimtar dhe se në dalje llogaritet TVSH-ja që do të paguhej po të ishte brenda territorit.	**Përputhje e plotë.** Mekanizmi i shtyrjes së TVSH-së dhe parandalimi i konsumit pa taksa në këto zona është identik.
Furnizimet në Regjime Doganore (Magazina, Zona të Lira)	**Artikulli 156 (Paragrafi 1; shkronjat a, b, c):** Lejon përjashtimin për furnizimin e mallrave në ruajtje të përkohshme, zona/magazina të	**Neni 64 (Shkronjat a, b, c):** Trajton si furnizime me shkallë zero furnizimet në ruajtje të përkohshme, zona/magazina të lira, dhe magazinim doganor/përpunim aktiv	**Përputhje e lartë.** Dallimi i vetëm është terminologjik: BE përdor fjalën "përjashtim" (exemption) me të drejtë zbritjeje, ndërsa Shqipëria e quan "shkallë zero", që

Kategoria	Direktiva e BE-së (Art.)	Ligji Shqiptar (Neni)	Përputhshmëria / Dallimi Kryesor
	lira dhe magazinim doganor ose përpunim aktiv.	(përfshirë nënkontraktorët).	efektivisht ka të njëjtin efekt fiskal.
Furnizimet për Platformat në Det (Offshore)	**Artikulli 156 (Paragrafi 1; shkronjat d, e):** Lejon përjashtimin për mallrat e destinuara për ndërtim, riparim, mirëmbajtje ose furnizim me karburant/rezerva të platformave të shpimit në ujërat territoriale.	**Neni 65 (Shkronjat a, b):** Trajton si furnizime me shkallë zero mallrat për trupëzim/ndërtim/riparim të platformave në ujërat territoriale shqiptare, si dhe karburantin/rezervat për to.	**Përputhje e plotë.** Ligji shqiptar ka transpozuar saktësisht lehtësimet për sektorin e shpimit dhe platformave detare.
Magazinat Jo-Doganore dhe Dyqanet Pa Taksa (Tax-Free)	**Artikujt 157, 158 dhe 160 (Pika 1/b):** Lejon përjashtime për magazina jo-doganore, rregullon dyqanet Tax-Free në aerporte/porte dhe ndalon shitjen me pakicë në këto	**Nuk mbulohet** në nenet e paraqitura (Nenet 63-67).	**Mungesë / Diferencë e mundshme.** Ligji shqiptar në këto nene specifike nuk ka transpozuar dispozitat e detajuara të Art. 157, 158 dhe 160(1)(b) lidhur me regjimet e detajuara të dyqaneve pa taksa në udhëtime ndërkombëtare apo kufizimet e pakicës.

Kategoria	Direktiva e BE-së (Art.)	Ligji Shqiptar (Neni)	Përputhshmëria / Dallimi Kryesor
	regjime për mallrat pa akcizë.		
Shërbimet e Lidhura me Regjimet	**Artikulli 159:** Lejon shtetet anëtare të përjashtojnë shërbimet që lidhen me furnizimet e mallrave të përmendura në Art. 156, 157(1)(b) dhe 158.	**Neni 67:** Trajton si furnizime me shkallë zero shërbimet që lidhen me mallrat e neneve 64 (a, b, c) dhe 65.	**Përputhje e pjesshme.** Shqipëria përjashton (me shkallë zero) shërbimet për magazinat doganore dhe platformat në det, por duke qenë se nuk ka transpozuar Art. 157-158 në këtë pjesë, mungon mbulimi i shërbimeve për magazinat jodoganore të tipit Tax-free.
Tranziti dhe Mallrat në Lëvizje	**Artikulli 161 & 162:** Rregullon përjashtimet për mallrat në tranzit të jashtëm/brendshëm dhe blerjet brenda komunitetit (intra-community acquisitions) që vendosen në këto regjime.	**Nuk mbulohet** në nenet e paraqitura (Nenet 63-67).	**Dallim strukturor.** Artikujt e BE-së rregullojnë qarkullimin e mallrave midis shteteve anëtare (tregu i përbashkët), gjë që nuk aplikohet në legjislacionin kombëtar të Shqipërisë si shtet jo-anëtar.
Parandalimi i Double Taxation	**Artikulli 163:** Detyron shtetet të marrin	**Nuk specifikohet shprehimisht** në tekstin e neneve 63-67.	**Mungesë në këtë seksion.** Megjithatë, kjo parandalohet në pjesë të

Kategoria	Direktiva e BE-së (Art.)	Ligji Shqiptar (Neni)	Përputhshmëria / Dallimi Kryesor
(Taksitimit të Dyfishtë)	masa që kur mallrat dalin nga regjimi dhe importohen, të mos ketë taksim të dyfishtë.		tjera të Kodit Doganor dhe Ligjit të TVSH-së në Shqipëri përmes rregullave të importit.

Analizë Narrative

Analiza e "Section 1" të Direktivës së BE-së dhe krahasimi i saj me Nenet 63-67 të Ligjit Shqiptar për TVSH-në tregon një shkallë të lartë përafrimi legjislativ, por me dallime të rëndësishme që rrjedhin kryesisht nga natyra e Shqipërisë si shtet sovran jashtë BE-së dhe nga thjeshtimi i tekstit të ligjit vendas.

1. Koncepti i "Përjashtimit" - "Shkallës Zero"

Një nga dallimet kryesore teknike është terminologjia. Direktiva e BE-së përdor termin "përjashtim" (exemption) për transaksionet e magazinave doganore. Në të drejtën e BE-së, këto janë "përjashtime me të drejtë zbritjeje" (e njohur ndryshe si shkallë zero). Ligji shqiptar ka zgjedhur të jetë më i drejtpërdrejtë për bizneset, duke i klasifikuar këto operacione që në krye të herës si **"furnizime me shkallë zero të TVSH-së"** (Nenet 64, 65, 67). Efekti ekonomik është i njëjtë, malli qarkullon pa TVSH dhe furnizuesi mban të drejtën e zbritjes së TVSH-së së zbritshme.

2. Përputhshmëria e Plotë (Regjimet Doganore dhe Platformat në Det)

Ligji shqiptar ka transpozuar me saktësi thelbin e **Artikullit 156**. Furnizimet e mallrave që hyjnë në ruajtje të përkohshme, zona të lira apo magazinim doganor (Neni 64) nuk ngarkohen me TVSH për sa kohë qëndrojnë në këtë status pezullues. Po ashtu, Shqipëria ka përafruar frymën e Direktivës për **platformat detare (offshore)** në Nenin 65. Ky është një element i rëndësishëm për të tërhequr investimet e huaja në kërkimin e naftës dhe gazit në detin Adriatik/Jonian, duke garantuar që ndërtimi, furnizimi dhe karburanti i këtyre platformave të mos kenë barrë TVSH-je.

3. Kushti i Konsumit Përfundimtar (Neni 66 - Art. 155)

Të dyja legjislacionet ndajnë të njëjtën shtyllë mbrojtëse: **këto regjime janë pezulluese dhe jo anuluese**. Neni 66 i ligjit shqiptar pasqyron plotësisht Artikullin 155 dhe 157(2) të BE-së. Në momentin që malli del nga magazina doganore apo regjimi i përpunimit aktiv dhe futet në

qarkullim të lirë për konsum përfundimtar, TVSH-ja "zgjohet" dhe duhet të llogaritet plotësisht mbi vlerën e duhur, duke parandaluar evazionin fiskal.

4. Dallimet

- **Magazinat jodoganore:** Direktiva e BE-së (Artikujt 157 dhe 158) jep rregulla shumë strikte se si shtetet mund të krijojnë magazina jodoganore (për mallra pa akcizë) dhe si rregullohen dyqanet pa taksa (duty-free / tax-free) në porte dhe aerorporte për udhëtarët që lëvizin drejt vendeve të treta. Teksti i neneve 63-67 të ligjit shqiptar nuk i përfshin këto detaje megjithëse është dhënë përkufizimi në nenin 63.
- **Mungesa e dimensionit "Intra-Komunitar":** Artikujt 161 and 162 të Direktivës merren me lëvizjen e mallrave midis shteteve anëtare (p.sh. tranziti i brendshëm i BE-së). Kuptueshëm, këto nene nuk gjenden në ligjin shqiptar, pasi Shqipëria ka vetëm një kufi doganor kombëtar dhe çdo hyrje nga jashtë konsiderohet thjesht "import" nga një vend i tretë.

Përmbledhje

Ligji shqiptar ka arritur të asimilojë me sukses frymën tregtare dhe lehtësuese të Direktivës së BE-së për magazinat doganore dhe regjimet pezulluese, duke përdorur një gjuhë më të thjeshtuar (shkallë zero). Megjithatë, detajet specifike që rregullojnë tregtinë me pakicë në këto zona (si dyqanet Tax-Free) dhe rregullat e imëta të magazinave jodoganore nuk janë pasqyruar në këtë seksion të ligjit shqiptar, duke krijuar një hapësirë ku legjislacioni europian mbetet shumë më i strukturuar dhe i detajuar.

Regjimi i veçantë mbi arin për investim Direktiva e BE-së (Art. 344-356) - Ligji Shqiptar (Neni 151-155)

Ky ballafaqim tekstesh midis ligjit shqiptar (**Nenet 151-155**) dhe Direktivës Europiane të TVSH-së (**Direktiva 2006/112/EC, Nenet 344-356**) është një shembull i transpozimit të plotë ligjor (*full alignment*). Shqipëria, në kuadër të përafrimit të legjislacionit, ka transpozuar pothuajse fjalë për fjalë regjimin e posaçëm të arit për investim.

Megjithatë, ka disa **nuanca dhe instrumente rregullatore** ku legjislacioni shqiptar ndryshon ose thjeshton Direktivën e BE-së.

1. Pikat ku Ligji Shqiptar dhe Direktiva janë 100% në Përputhje

- **Përkufizimi i Arit për Investim:** Si neni shqiptar 151, ashtu edhe neni 344 i Direktivës vendosin të njëjtat kritere teknike: shufrat duhet të kenë pastërti ≥ 995 të mijtat, ndërsa monedhat duhet të jenë prerë pas vitit 1800, me pastërti ≥ 900 të mijtat dhe me një çmim që nuk kalon vlerën e arit në treg me më shumë se 80%.
- **Parimi i Përjashtimit standard:** Të dy dokumentet e përjashtojnë nga TVSH-ja furnizimin, importin, certifikatat e arit, transaksionet "future/forward", si dhe shërbimet e agjentëve ndërmjetësues.

- **E drejta e zbritjes specifike (Neni 154 vs Article 354/355):** Edhe pse furnizimi i arit është i përjashtuar (gjë që normalisht të heq të drejtën e zbritjes së TVSH-së në blerje), të dyja rregulloret lejojnë një përjashtim të madh: prodhuesit dhe transformuesit e arit kanë të drejtë të zbresin TVSH-në për shërbimet e marra (p.sh. ndryshimi i formës ose pastërtisë) apo për mallrat e lidhura me prodhimin e tij, njëlloj sikur mjeti të ishte i tatueshëm.

2. Diferencat dhe Nuancat Teknike (Ku ndahet Shqipëria nga BE)

Në analizën krahasuese, vërehen raste ku Shqipëria nuk ka pasur mundësi apo nevojë të transpozojë mekanizma të caktuar të BE-së:

a. Lista Zyrtare e Monedhave (Mungesa e një "Eurostati" Lokal)

- **Direktiva (Article 345):** Detyron çdo Shtet Anëtar që deri më 1 korrik të çdo viti të njoftojë Komisionin Europian për monedhat që tregtohen atje. Komisioni publikon çdo vit një listë shteruese në *Gazetën Zyrtare të BE-së (Seria C)*. Monedhat në atë listë konsiderohen automatikisht se i plotësojnë kriteret për gjithë vitin.
- **Ligji Shqiptar:** Nuk ka një mekanizëm të tillë të automatizuar. Administrata tatimore shqiptare duhet të vlerësojë rast pas rasti nëse një monedhë ari e importuar i plotëson kriteret e pastërtisë dhe vlerës së tregut (neni 151), duke mos pasur një listë kombëtare të përvitshme të publikuar.

b. Kushti Formal i "E drejta e zgjedhjes" (Neni 153/4)

Shqipëria ka vendosur një barrierë formale shumë më strikte se Direktiva për të shmangur abuzimet me faturat:

- **Neni 153, pika 4** e ligjit shqiptar specifikon se nëse një operator zgjedh të aplikojë TVSH-në (sipas pikave 1, 2 ose 3), ai **duhet të shënojë detyrimisht në faturë shprehjen tekstuale**: *"TVSH-ja është aplikuar në zbatim të nenit 153..."*. Nëse nuk e shkruan këtë fjali, e drejta e zgjedhjes **nuk konsiderohet e ushtruar**, duke e bërë faturën të pavlefshme për atë regjim.
- **Direktiva (Articles 348-351):** I jep të drejtë shteteve të vendosin rregullat e tyre të detajuara, por vetë teksti i Direktivës nuk përmban formula të tilla të ngurta faturimi.

c. Tregu i Rregulluar i Arit (Regjimet e pezulluara)

- **Direktiva (Articles 352 & 353):** Parashikon rregulla speciale për transaksionet që ndodhin brenda një **Tregu të Rregulluar të Arit (Regulated Gold Bullion Market)** midis anëtarëve të tij. Në këto raste, shtetet mund të autorizojnë **pezullimin e mbledhjes së taksës** (*suspension of the tax*) dhe t'i lirojnë operatorët nga detyrimet kontabël të TVSH-së për të lehtësuar likuiditetin.
- **Ligji Shqiptar:** Ka anashkaluar plotësisht nenet 352 dhe 353 të Direktivës. Duke qenë se në Shqipëri nuk ekziston një treg i tillë zyrtar institucional (bursë ari), ligji shqiptar nuk parashikon asnjë skemë pezullimi takse për këtë qëllim.

ç. Ruajtja e të Dhënave dhe Pastrimi i Parave (Neni 155 - Article 356)

- **Neni 155/2** në Shqipëri e specifikon afatin e ruajtjes së dokumenteve të identifikimit të klientëve rreptësisht **"të paktën pesë vjet"**.
- **Direktiva (Article 356/2):** Përveç afatit 5-vjeçar, u jep të drejtë shteteve të pranojnë si ekuivalente të dhënat e mbledhura nga legjislacioni për **Parandalimin e Pastrimit të Parave dhe Financimit të Terrorizmit** (Direktiva 2005/60/EC), duke krijuar një ndërlidhje midis dy sistemeve, gjë që nuk përmendet shprehimisht në tekstin e nenit 155 të ligjit të TVSH-së në Shqipëri.

Çështja	**Në Shqipëri (Neni 151-155)**	**Në BE (Neni 344-356)**	**Efekti Praktik**
Kriteri i Opcionit	Kërkon shënim specifik tekstual në faturë.	Lihet në dorë të shteteve anëtare.	Formalizëm më i lartë në Shqipëri për parandalim risku.
Bursa e Arit	Nuk njihet si koncept pezullimi takse.	Lejon pezullim TVSH-ja midis anëtarëve të bursës.	Shqipëria aplikon vetëm përjashtimin standard ose taksimin me zgjedhje.
Monedhat	Vlerësohen rast pas rasti në doganë/tatime.	Publikohen në listë zyrtare vjetore nga KE.	Më shumë barra provuese mbi subjektin shqiptar.

d) Regjimi i veçantë mbi energjinë Direktiva e BE-së (Art. 38, 143, 199) - Ligji Shqiptar (Neni 155/1-1553)

Këto nene specifike (**Nenet 155/1, 155/2 dhe 155/3**), të cilat i janë shtuar ligjit shqiptar në vitin 2022 për të rregulluar Bursën Shqiptare të Energjisë Elektrike (ALPEX), **krahasohen dhe bazohen direkt në nenet e posaçme të Direktivës së TVSH-së (2006/112/EC) që rregullojnë gazin dhe energjinë elektrike.**

Kur BE-ja reformoi tregun e energjisë, ajo ndryshoi rregullat e vendit të furnizimit dhe të personit përgjegjës për të shmangur mashtrimet karusel. Pjesa më interesante këtu është se **Neni 155/3,**

pika 2 e ligjit shqiptar zbaton saktësisht një mekanizëm derogimi (përjashtimi) që Direktiva ua lejon shteteve anëtare.

1. Neni 155/1 (Përkufizimet) - Article 38 (Direktiva e BE-së)

Përkufizimet e "tregut të energjisë", "pjesëmarrësve të tregut" dhe skemës së rishitjes bazohen në parimet e **Nenit 38 të Direktivës**.

Në BE: Direktiva përcakton rregulla të veçanta për *"tatimpaguesit-rishitës"* (taxable dealer), të cilët blejnë dhe shesin energji elektrike dhe ku konsumi i tyre vetiak është i papërfillshëm.

Në Shqipëri: Neni 155/1/d e ka përshtatur këtë duke listuar saktësisht të gjithë aktorët e tregut shqiptar (prodhuesit, tregtarët, furnizuesit, OST, OSHE) që gëzojnë këtë status në platformën e Bursës.

2. Neni 155/2 (Përjashtimi) - Article 143(1)(l) (Direktiva e BE-së)

Neni shqiptar që përjashton importin e energjisë së destinuar për në Bursë është transpozim i pastër i **Nenit 143, pika 1, shkronja "l" e Direktivës**.

Neni 143(1)(l) i Direktivës detyron shtetet anëtare të përjashtojnë nga TVSH-ja: *"importin e energjisë elektrike [...] kur ajo futet në një sistem të energjisë elektrike ose në çdo rrjet që lidhet me të"*.

Logjika: Energjia nuk mund të taksohet në kufi (në import) nëse ajo po hyn për t'u tregtuar në një bursë apo rrjet të integruar, pasi kjo do të bllokonte likuiditetin e tregut. Taksimi duhet të ndodhë vetëm aty ku energjia konsumohet realisht.

3. Neni 155/3 (Autongarkesa) - Article 199a(1)(e) (Direktiva e BE-së) - *Thelbi i Krahasimit*

Kjo është pjesa më e rëndësishme. Pika 2 e Nenit 155/3 detyron blerësit në Bursë të aplikojnë **Autongarkesën (Reverse-Charge)** deri më **31 dhjetor 2026**. Ky nen është marrë direkt nga **Neni 199a i Direktivës**.

Neni 199a, pika 1, shkronja "e" e Direktivës së TVSH-së thotë:

> *"Shtetet anëtare mund të parashikojnë që personi përgjegjës për pagesën e TVSH-së të jetë personi i tatueshëm për të cilat kryhen furnizimet e mëposhtme: [...] (e) furnizimet e gazit dhe energjisë elektrike te një tatimpagues-rishitës..."*

Pse ka një afat (Deri më 31 dhjetor 2026)?

Kjo është një "përputhje" kronologjike e ligjvënësit shqiptar me BE-në:

- Në Direktivën Europiane, **Neni 199a** është një *masë e përkohshme anti-fraud* (për të luftuar skemat karusel në sektorët me risk të lartë si energjia dhe çipat). BE-ja e ka shtyrë vazhdimisht afatin e këtij neni.
- Shqipëria, duke ndjekur të njëjtën logjikë parandaluese, ka vendosur si afat pikërisht **31 dhjetor 2026** si periudhë testuese dhe mbrojtëse për Bursën e re ALPEX, periudhë në të

cilën rreziku i mashtrimit me faturat e energjisë eliminohet plotësisht përmes autongarkesës.

Përmbledhje tabelore

Neni në Ligjin Shqiptar (92/2014)	**Neni ekzakt në Direktivën e BE-së (2006/112/EC)**	**Çfarë rregullon në praktikë?**
Neni 155/1	**Article 38**	Përkufizon tregun dhe lojtarët që blejnë energji jo për konsum vetiak, por për rishitje.
Neni 155/2	**Article 143(1)(l)**	Heq TVSH-në në import që energjia të hyjë lirisht në rrjet/Bursë pa ngarkesë burokratike.
Neni 155/3 (Pika 2)	**Article 199a(1)(e)**	Vendos **Autongarkesën e përkohshme (reverse-charge)** si masë mbrojtëse anti-karusel deri në fund të vitit 2026.

Ky është një nga seksionet që tregon se Shqipëria nuk ka pritur integrimin për të adoptuar masat e BE-së kundër mashtrimeve në tregjet e energjisë.

IV. Titulli XIII i Direktivës 2006/112/EC dhe roli i devijimeve (derogimeve) në procesin e integrimit

Titulli XIII i Direktivës 2006/112/EC (artikujt 391–396) rregullon **derogimet dhe masat e veçanta**, të cilat përfaqësojnë devijime të lejuara nga rregullat e përgjithshme të TVSH-së.

Në kuptimin e së drejtës së BE-së, derogimet janë masa të autorizuara që i lejojnë një shteti të mos zbatojë një rregull standard të Direktivës, për arsye të caktuara dhe zakonisht për një periudhë të kufizuar kohore.

1. Kuptimi i derogimeve (Titulli XIII)

Derogimet nuk janë thjesht përjashtime nga TVSH-ja. Ato janë **instrumente juridike fleksibiliteti**, që përdoren për:

- **Thjeshtimin e mbledhjes së tatimit**
  (ulje e barrës administrative dhe rritje e efikasitetit fiskal)
- **Parandalimin e evazionit dhe shmangies tatimore**
  (masa të synuara për sektorë me risk të lartë)
- **Masat kalimtare gjatë integrimit**
  (lejojnë shtetet e reja të përshtatin gradualisht sistemin e tyre fiskal)

Në këtë kuptim, Titulli XIII funksionon si një mekanizëm që balancon harmonizimin e sistemit të TVSH-së dhe nevojën për fleksibilitet kombëtar

2. Analiza krahasimore: BE - Shqipëri

Kategoria	**Direktiva e BE-së (Titulli XIII)**	**Ligji shqiptar / praktika**
Derogime për masa të veçanta	Artikulli 395: Lejon masa për thjeshtim ose kundër evazionit, me autorizim nga Këshilli i BE-së (me unanimitet)	Shqipëria aplikon mekanizma të ngjashëm (p.sh. reverse charge), të integruara drejtpërdrejt në ligj
Regjimi për biznesin e vogël	Parashikohet regjim i veçantë; devijimet nga ai kërkojnë autorizim	Shqipëria aplikon prag regjistrimi (p.sh. 10 milionë lekë), i përcaktuar në mënyrë autonome
Masat kalimtare	Artikujt 391–394: Lejojnë ruajtjen e trajtimeve ekzistuese përkohësisht	Do të jenë kritike për Shqipërinë gjatë anëtarësimit

3. Raste kryesore të lidhura me derogimet në Shqipëri

Edhe pse Shqipëria nuk është ende shtet anëtar, legjislacioni i saj përfshin masa që në BE do të kërkonin autorizim si derogime.

a. Mekanizmi i ngarkesës së kundërt (Reverse Charge)

Në BE zbatimi i "reverse charge" për sektorë specifikë shpesh kërkon autorizim sipas nenit 395

Në Shqipëri ky mekanizëm është përfshirë drejtpërdrejt në ligj.

b. Sektorët specifikë

Disa lehtësi fiskale në ligjin shqiptar (p.sh. për investime të mëdha) mund të konsiderohen si devijime nga neutraliteti i TVSH-së.

Në kontekstin e BE-së këto masa do të kërkonin:

- ose eliminim
- ose autorizim si derogime kalimtare

4. Procedura e derogimit sipas nenit 395

Në rast se një shtet anëtar kërkon të aplikojë një masë të veçantë:

- ✓ Paraqet kërkesë në Komisionin Evropian
- ✓ Komisioni vlerëson ndikimin në sistemin e TVSH-së dhe në burimet e BE-së
- ✓ Këshilli i BE-së vendos (me unanimitet) për autorizimin

Ky mekanizëm siguron që derogimet të mos cenojnë funksionimin e tregut të brendshëm dhe neutralitetin fiskal.

5. Rëndësia për Shqipërinë

Në procesin e integrimit, Titulli XIII do të ketë një rol të rëndësishëm në:

- përshtatjen graduale të sistemit të TVSH-së
- negocimin e masave kalimtare
- ruajtjen e përkohshme të disa politikave fiskale ekzistuese

Çështje konkrete që mund të ngrihen:

- **Pragu i biznesit të vogël** – nëse do të lejohet të devijojë nga standardet e BE-së
- **Skemat për fasonët dhe eksportet**
- **Lehtësitë për sektorë strategjikë**

6. Konkluzion

Titulli XIII i Direktivës 2006/112/EC përfaqëson mekanizmin kryesor që lejon fleksibilitetin e kontrolluar në sistemin e TVSH-së.Ai nuk ndryshon rregullin e përgjithshëm, por lejon devijime të justifikuara dhe të kufizuara, në funksion të thjeshtimit administrative, luftës kundër evazionit dhe tranzicionit drejt harmonizimit të plotë.

V. Aneksi X i VAT Directive 2006/112/EC dhe roli i tij në procesin e përafrimit

1. Kuptimi dhe funksioni i Aneksit X

Aneksi X i Direktivës 2006/112/EC përbën një element thelbësor të sistemit të TVSH-së në Bashkimin Evropian, duke rregulluar **masat kalimtare** që lidhen me përjashtimet dhe trajtimin e caktuar të disa furnizimeve.

Ndryshe nga dispozitat e përgjithshme të Direktivës, të cilat synojnë harmonizimin e plotë të TVSH-së, Aneksi X:

- nuk vendos rregulla të përgjithshme,
- por përcakton kategori specifike furnizimesh për të cilat lejohen devijime të përkohshme nga regjimi standard i TVSH-së.

Në këtë kuptim, ai funksionon në lidhje të ngushtë me dispozitat mbi derogimet, duke konkretizuar rastet ku shtetet mund të aplikojnë trajtime të ndryshme nga rregulli i përgjithshëm.

2. Struktura e Aneksit X

Aneksi X ndahet në dy pjesë kryesore:

2.1 Pjesa A – Furnizime që mund të vazhdojnë të tatohen

Kjo pjesë i referohet rasteve kur:

- sipas rregullit të përgjithshëm furnizimi duhet të jetë i përjashtuar,
- por shteti lejohet të vazhdojë ta tatojë atë.

Qëllimi kryesor është:

- të shmanget humbja e të drejtës së zbritjes së TVSH-së,
- të ruhet neutraliteti fiskal.

Shembuj tipikë:

- shërbimet postare publike,

- aktivitetet e radio-televizioneve publike,
- furnizimi me ujë nga entet publike.

2.2 Pjesa B – Furnizime që mund të vazhdojnë të përjashtohen

Kjo pjesë ka rëndësi të veçantë për vendet në proces anëtarësimi.

Ajo lejon që shtetet:

- të vazhdojnë të përjashtojnë disa furnizime,
- edhe pse sipas rregullit të përgjithshëm të Direktivës ato duhet të tatohen.

Shembuj:

- shërbimet e autorëve dhe artistëve,
- transporti i pasagjerëve,
- disa furnizime në sektorin e pasurive të paluajtshme,
- shërbimet funerale.

3. Rëndësia për Shqipërinë

Në kontekstin e procesit të integrimit evropian, Aneksi X ka një rol praktik dhe strategjik. Ai shërben si bazë referuese për negocimin e masave kalimtare.

Në rastet kur:

- ligji shqiptar parashikon përjashtime nga TVSH,
- por Direktivë kërkon tatim,

Shqipëria ka këto opsione:

1. Të përafrojë menjëherë legjislacionin (të heqë përjashtimin)
2. Të kërkojë mbajtjen e përjashtimit si masë kalimtare (nëse përfshihet në Aneksin X)
3. Të kërkojë derogim specifik (jashtë Aneksit X), subjekt i miratimit nga BE

Pra, Aneksi X nuk është një "zgjedhje e lirë", por një kornizë e kufizuar për fleksibilitet gjatë anëtarësimit.

4. Raste konkrete me interes

4.1 Transporti i pasagjerëve

Në shumë shtete transporti ndërkombëtar i pasagjerëve trajtohet me përjashtime ose norma të reduktuara.

Aneksi X lejon vazhdimin e këtyre trajtimeve në mënyrë kalimtare.

Kjo është e rëndësishme për:

- çmimin e biletave
- konkurrueshmërinë e tregut

4.2 Pasuritë e paluajtshme

Direktiva parashikon tatimin e furnizimit të ndërtesave të reja

Megjithatë, Aneksi X lejon disa shtete të mbajnë përjashtime në rrethana të caktuara

Kjo lidhet me politika sociale si:

- strehimi
- aksesueshmëria në banim

5. Konkluzion

Aneksi X përbën një instrument kyç në sistemin e TVSH-së së BE-së, duke mundësuar një nivel të kufizuar fleksibiliteti për shtetet anëtare dhe ato në proces anëtarësimi.

Ai nuk krijon përjashtime të reja, por:

- lejon vazhdimin e trajtimeve ekzistuese në mënyrë kalimtare,
- në funksion të një tranzicioni të kontrolluar drejt harmonizimit të plotë.

Për Shqipërinë, rëndësia e tij qëndron në faktin se ai përcakton kufijtë realë të negocimit për ruajtjen e përjashtimeve nga TVSH gjatë procesit të integrimit në BE

Përmbledhje krahasimore e Aneksit X

Aneksi X BE — Pika	**Kategoria e Transaksionit**	**Situata Shqiptare**	**Opsioni Strategjik**
PJESA A — Shtetet mund të VAZHDOJNË ta TATOJNË (megjithëse rregulli i përgjithshëm është përjashtim)			
Pika A(1)	Shërbime të teknikëve dentarë dhe protetikë dentare nga dentistët	Shqipëria e përjashton (Neni 51/dh)	Nuk kërkon veprim, përjashtimi është i pajtueshëm sipas Art. 132(1)(e). Pika A(1) nuk aplikohet.

Pika A(2)	Veprimtaritë e radiotelevizioneve publike (jo komerciale)	Shqipëria e përjashton (Neni 51/m)	Veprim i nevojshëm: Pika A(2) lejon shtetet ta TATOJNË. Pas anëtarësimit, Shqipëria duhet ose ta tatojë ose të mbrojë me Derogim (Art. 395).
Pika A(3)	Ndërtesa të vjetra (ku ndërtues ka zbritur TVSH)	Shqipëria e përjashton — Neni 53/g	Negocim i mundshëm kalimtar: Mund të negociohet mbajtja e përjashtimit por kërkon kufizim kohor.
Pika A(4)	Shërbime agjencive të udhëtimit (brenda dhe jashtë komunitetit)	Shqipëria ka regjim marzhit (Nenet 123-128)	Pa veprim — regjimi i marzhit është mekanizmi i duhur.
PJESA B — Shtetet mund të VAZHDOJNË të PËRJASHTOJNË (megjithëse rregulli i përgjithshëm është tatim)			
Pika B(1)	Hyrja në ngjarje sportive	Nuk ka përjashtim të dedikuar — aplikohet regjimi i OJF-ve (Neni 51/j) me kushte	Mundësi mbrojte: Mund të negociohet mbajtja e përjashtimit nën Pjesën B(1) për ngjarje sportive jo-komerciale.
Pika B(2)	Shërbime autorësh, artistësh, avokatësh, profesioneve liberale	Nuk ekziston si përjashtim i veçantë — këto furnizohen me TVSH 20%	Pa veprim — Shqipëria aktualisht i taton. Nuk ka nevojë për ndryshim.
Pika B(3)	Shërbime telekomunikacioni nga shërbimi postar publik	Neni 51/a — i limituar te shërbimi postar universal, jo telekomunikacioni	Pa veprim — Shqipëria e ka radhitur saktë (telekomunikacioni i POST nuk është i përjashtuar).
Pika B(4)	Shërbime funerale (varrim, kremim)	Nuk ka përjashtim specifik — TVSH 20%	Opsion: Mund të negociohet si masë sociale. Kosto fiskale e ulët .
Pika B(7)	Spitale jo të mbuluara nga Art. 132(1)(b)	Neni 51/c mbulon institucionet private shëndetësore — gjerësisht	E mbuluar — Pa veprim shtesë.
Pika B(8)	Furnizimi me ujë nga entet publike	Nuk ka përjashtim — ujë i tatueshëm me TVSH 20%	Opsion kalimtar: Mund të negociohet mbajtja e tatimit (nëpërmjet Pjesës A) ose shtimi i

			përjashtimit kalimtar. Impakt social i lartë.
Pika B(9)	Ndërtesë e re (para shfrytëzimit të parë) dhe tokë ndërtimore	Neni 53/g — aktualisht përjashtohen ndërtesat ekzistuese, jo ndërtesa të reja	Kujdes: Direktiva detyron tatimin e ndërtesave të reja (Art. 12). Pika B(9) lejon masë kalimtare vetëm nëse shteti kishte përjashtim PARA 1978. Kroacia e ka shfrytëzuar. Shqipëria mund të kërkojë analoagji.
Pika B(10)	Transporti i pasagjerëve (dhe bagazheve shoqëruese)	Transport i tatueshëm me 20%; transporti ndërkombëtar me 0%	Mundësi e rëndësishme: Pika B(10) lejon shtetet të mbajnë përjashtimin e transportit vendor. Kjo mbron biletat e autobusit. Kroacia e ka shfrytëzuar. Shqipëria duhet ta negociojë.

‣ *Shënim: 'Mbajtja' e një trajtimi sipas Aneksit X gjatë anëtarësimit varet nga jurisprudenca e GJED-së dhe precedentëve nga vendet e rajonit (Kroacia). Shtetet e reja anëtare nuk kanë automatikisht të drejtën e Aneksit X — kjo duhet negociuar shprehimisht.*

VI. PRAKTIKA TË VENDEVE ANËTARE TË BE ME FOKUS PËRJASHTIMET

Vendet anëtare të BE-së, megjithëse zbatojnë të njëjtën direktivë, kanë dallime praktike në zbatimin e përjashtimeve.

Një analizë krahasuese mund t'i japë Shqipërisë modele praktike për një implementim më efikas dhe të drejtë.

a. PRAKTIKA E GREQISË

Ligji 5144/2024 shënon një zhvillim të rëndësishëm në legjislacionin fiskal të Greqisë, duke kodifikuar rregullat e Tatimit mbi Vlerën e Shtuar (TVSH). Ky kod i ri synon të integrojë të gjitha ndryshimet e mëparshme dhe të harmonizojë më tej procedurat me direktivat e Bashkimit Evropian.

Shkalla normale e TVSH-së është njëzet e katër përqind (24%).

Shkalla e Reduktuar 13%. **Për disa mallra dhe shërbime të përfshira në Shtojcën III të Kodit të TVSH-së, aplikohet shkalla e reduktuar prej trembëdhjetë përqind (13%).**

Shembuj tregues janë: Ushqimet, pijet joalkoolike, ujërat, shërbimet e kateringut, hotelet, transporti, biletat e teatrit (përveç atyre që i nënshtrohen shkallës së reduktuar prej 6%), furnizimet mjekësore, furnizimet e përdorura kryesisht ose ekskluzivisht për bujqësinë, blegtorinë ose pylltarinë (si traktorët bujqësorë dhe pyjorë, makineritë bujqësore, pajisjet dhe vegla, pompat e lëngjeve, hambarët e lëvizshëm [silos], etj.)

Shkalla e Reduktuar 6%. **Për mallrat dhe shërbimet për të cilat ekziston një dispozitë e veçantë në Shtojcën III të Kodit të TVSH-së, aplikohet shkalla e reduktuar prej gjashtë përqind (6%), si dhe shkalla e reduktuar e sapofutur prej katër përqind (4%) rast pas rasti.**

Shembuj tregues janë: Barnat, librat, energjia elektrike dhe gazi natyror, biletat e teatrit dhe koncerteve, biletat e kinemasë, maskat, dorezat, sapunët, antiseptikët, importimi i veprave të artit, koleksioneve ose antikave, si dhe transferimi i veprave me vlerë artistike nga krijuesi dhe pasardhësit e tyre.

Specifikisht, për filtrat e dializës, hemofiltrimit, hemodializës dhe plazmaferezës, si dhe linjat e dializës, hemofiltrimit, hemodializës dhe plazmaferezës, shkalla e taksës është caktuar në gjashtë përqind (6%).

Gjithashtu, në ofrimin e shërbimeve bazuar në kontrata për punime që synojnë ekskluzivisht tejkalimin ose heqjen e pengesave arkitekturore që kufizojnë lëvizshmërinë e personave me aftësi të kufizuara, në ndërtesa publike ose private ose ndërtesa që i shërbejnë interesit publik, shkalla caktohet në katër përqind (4%).

Reduktimi i Shkallëve të TVSH-së me 30%

Për furnizimet e tatueshme të mallrave, blerjet brenda komunitetit të tyre dhe shërbimet që ofrohen fizikisht në ishujt e Egjeut: Leros, Lesvos, Kos, Samos dhe Chios, dhe nga data 1.1.2026 në ishujt e Rajonit të Egjeut Verior, Njësinë Rajonale të Evrosit (Samothraki) dhe prefekturën e Dodekanezit, me kusht që ato të kenë një popullsi, sipas censusit më të fundit, deri në njëzet mijë (20.000) banorë, si dhe për furnizimet e mallrave nga pjesa tjetër e Greqisë drejt këtyre ishujve, shkallët e TVSH-së reduktohen me 30% dhe janë përkatësisht 17%, 9% dhe 4% ose 3% sipas rastit. Reduktimi i shkallëve të TVSH-së nuk aplikohet për produktet e duhanit dhe mjetet e transportit.

Shkalla e TVSH-së 0%

Si përjashtim, për vaksinat e Kreut 3002 kundër koronavirusit COVID-19, të cilat janë miratuar nga Komisioni Evropian ose nga shtetet anëtare të Bashkimit Evropian, shkalla e tatimit mbi vlerën e shtuar (TVSH) caktohet në zero përqind (0%).

KREU VI, i ligjit "PËRJASHTIMET NGA TATIMI" liston të gjitha veprimet, mallrat dhe shërbimet që nuk ngarkohen me TVSH brenda territorit.

Praktika greke (veçanërisht Kodi i ri i vitit 2024) ofron disa elemente praktike që mund të shërbejnë si model për t'u integruar në legjislacionin shqiptar apo në udhëzimet e Ministrisë së Financave:

1. Përjashtimi i transferimit të biznesit si tërësi

Si është në Greqi (Neni 5). Ligji grek e specifikon qartë se transferimi i një biznesi si tërësi apo si degë (qoftë me pagesë apo dhurim) **nuk përbën furnizim malli** (mbetet jashtë fushës së TVSH-së), me kusht që blerësi të jetë subjekt që ka të drejtë të zbresë TVSH-në.

Vlera për Shqipërinë. Në Shqipëri, transferimi i aktiveve dhe pasiveve shpesh krijon debate administrative gjatë riorganizimeve të kompanive (shkrirje, ndarje). Një përcaktim kaq i prerë ligjor (bazuar në Nenin 19 të Direktivës së BE-së) do të rriste sigurinë juridike për investitorët dhe do të shmangte bllokimin e likuiditetit të bizneseve në transaksione të mëdha kapitali.

2. Rregullimi i dhurimeve pa TVSH për të ndaluar shpërdorimin e ushqimit

Modeli Grek. Përjashtimi nga TVSH-ja i mallrave me defekte në paketim ose afër skadencës nëse dhurohen për qëllime humanitare.

Vlera për Shqipërinë. Aktualisht në Shqipëri, bizneset (supermarketet, distributorët) shpesh e kanë më ekonomike t'i shkatërrojnë mallrat e dëmtuara apo afër skadencës sesa t'i dhurojnë, sepse procesi i dhurimit kërkon procedura strikte tatimore për të mos u konsideruar si shitje e fshehur. Marrja e modelit grek do të ndihmonte:

- Sektorin social (furnizim për jetimoret, azilet).
- Uljen e kostove administrative për tatimpaguesit dhe administratën (më pak procesverbale asgjësimi).

3. Strukturimi i Përjashtimeve në Emergjenca Civile dhe Fatkeqësi Natyrore

Modeli Grek. Kodifikimi i qartë në ligj i përjashtimit të TVSH-së për mallrat që u dorëzohen autoriteteve shtetërore për të prekurit nga fatkeqësitë natyrore, pa pasur nevojë për vendime ad-hoc (VKM të minutës së fundit).

Vlera për Shqipërinë. Shqipëria është një vend i ekspozuar ndaj fatkeqësive natyrore (tërmetet, përmbytjet). Pas tërmetit të vitit 2019, u deshën akte normative emergjente për të rregulluar taksimin e ndihmave dhe ndërtimeve. Pasja e një neni të përhershëm, të strukturuar sipas modelit grek, e bën administratën tatimore dhe doganore automatikisht proaktive në raste krizash.

4. Përcaktimi i Pragjeve Ndërkombëtare për Tregtinë Elektronike (E-commerce)

Modeli Grek. Integrimi i pragut të unifikuar prej 10,000 Euro për shërbimet elektronike dhe shitjet në distancë.

Vlera për Shqipërinë. Me rritjen e shpejtë të e-commerce në Shqipëri, administrata doganore dhe tatimore po përballet me volum të lartë dërgesash të vogla. Ndërsa Shqipëria nuk është ende në BE për të aplikuar regjimin OSS (One Stop Shop), studimi i mënyrës se si Greqia menaxhon këtë prag dhe kontrollin e paketave mund të shërbejë për të hartuar rregullat tranzitore të Shqipërisë përpara anëtarësimit.

Përmbledhje:

Për Shqipërinë, Kodi i ri Grek nuk shërben për të kopjuar devijimet territoriale (si Agio Oros), por shërben si një **udhërrëfyes modern se si një vend i BE-së ka kodifikuar rregullat e reja të ekonomisë së gjelbër, menaxhimit të krizave humane dhe thjeshtimit të transferimeve të biznesit** brenda një teksti të vetëm e të përditësuar (2024), duke shmangur copëzimin e legjislacionit.

b. PRAKTIKA E KROACISË

Tatimi mbi Vlerën e Shtuar në Kroaci, informacion mbi rregullat e përgjithshme, normat dhe përjashtimet.

Ligji për TVSH, Neni 38, parashikon **Normat e TVSH-së:** 0%, 5%, 13% dhe 25%

Ligji për TVSh, Nenet 39 - 56, parashikon, **përjashtimet** e mëposhtme **nga TVSH**:

- përjashtime për aktivitete të caktuara me interes publik
- përjashtime për aktivitete të tjera
- përjashtime për furnizimin e mallrave brenda Bashkimit Evropian (BE)
- përjashtime për blerjen e mallrave brenda BE-së
- përjashtime për shërbime të caktuara transporti
- përjashtime gjatë importit
- përjashtime gjatë eksportit
- përjashtime për furnizimin e shërbimeve mbi pasurinë e luajtshme
- përjashtime lidhur me transportin ndërkombëtar
- përjashtime për furnizime të caktuara të barasvlershme me eksportin

- përjashtime për shërbimet e ndërmjetësimit
- përjashtime për transaksionet që lidhen me tregtinë ndërkombëtare

Përjashtimet për furnizime të caktuara të barasvlershme me eksportin përfshijnë, ndër të tjera, furnizimet e mallrave ose shërbimeve brenda kuadrit të marrëveshjeve diplomatike dhe konsullore, furnizimin e mallrave dhe shërbimeve për Bashkimin Evropian, Komunitetin Evropian të Energjisë Atomike, Bankën Qendrore Evropiane ose Bankën Evropiane të Investimeve ose organizatat e themeluara nga Bashkimi Evropian, furnizimin e mallrave ose shërbimeve për organet ndërkombëtare të cilat janë njohur si të tilla nga Republika e Kroacisë – Diplomatët.

Kur furnizimi i mallrave u referohet mallrave të mbartura nga pasagjerët në bagazhet personale, përjashtimi zbatohet vetëm në kushtet e mëposhtme: a) pasagjeri nuk ka vendbanim të përhershëm ose të zakonshëm në territorin e Bashkimit Evropian, b) vlera totale e furnizimit është më e lartë se 100.00 EUR duke përfshirë TVSH-në, c) mallrat transportohen jashtë Bashkimit Evropian përpara skadimit të afatit kohor prej tre muajsh pas muajit në të cilin është kryer furnizimi, dhe d) ka provë të eksportit, d.m.th. faturë dhe formular të miratuar nga zyra doganore në territorin e së cilës mallrat janë nxjerrë jashtë Bashkimit Evropian.

Praktika kroate lidhur me përjashtimet mundet të shërbejë si një **udhërrëfyes teknik dhe strategjik i vlefshëm** për Shqipërinë, për dy arsye kryesore:

- së pari, sepse tregon se si një vend i rajonit me karakteristika të ngjashme ekonomike (varësi nga turizmi, sektori informal, sfidat me bujqësinë) arriti të kalonte filtrin e rreptë të BE-së;
- dhe së dyti, sepse zbatimi i saktë i këtyre përjashtimeve shërben si instrument për të garantuar qëndrueshmërinë e të dhënave të administratës tatimore.

Nëse analizojmë se si kjo praktikë i shërben procesit të përafrimit, mund të veçojmë disa fusha ku modeli kroat ofron zgjidhje konkrete:

1. Shërben për të ndarë "Përjashtimet Sociale" nga "Privilegjet Ekonomike"

Në legjislacionin aktual shqiptar, kufiri midis një përjashtimi për arsye sociale (p.sh. shëndetësia apo arsimi) dhe një përjashtimi si stimul ekonomik nuk është i qartë.

Modeli Kroat si zgjidhje. Ligji kroat tregon qartë se përjashtimet në interes të publikut (Neni 39) janë të lidhura rreptësisht me *natyrën* e shërbimit dhe *licencimin* e ofruesit. Ai shërben si shembull se si mund të përjashtohet mjekësia terapeutike pa lënë hapësirë që klinikat e kirurgjisë estetike apo trajtimet luksoze të përfitojnë pa të drejtë.

2. Shërben si model për "E drejta për të zgjedhur taksimin"

Ky është ndoshta elementi më praktik ku ligji kroat (Neni 40, paragrafi 4) mund të ndihmojë tregun shqiptar të pasurive të paluajtshme dhe ndërtimit.

Problemi në Shqipëri. Kur një kompani blen një ndërtesë të vjetër nga një kompani tjetër, transaksioni është i përjashtuar nga TVSH-ja. Kjo bën që TVSH-ja e grumbulluar në faturat e kaluara të mbetet e bllokuar si kosto (efekti "kumulativ" ose *hidden VAT*).

Si ndihmon praktika kroate. Kroacia lejon që dy biznese, me marrëveshje, të zgjedhin ta taksojnë me TVSH shitjen e një pasurie të paluajtshme të vjetër, nëse blerësi ka të drejtë të plotë zbritjeje. Kjo shërben për të mbajtur zinxhirin e TVSH-së të pandërprerë, rrit qarkullimin e kredisë tatimore dhe nuk dëmton arkat e shtetit.

3. Shërben për të strukturuar "Përjashtimet me Kufizim" në Turizëm dhe Jahte

Meqenëse të dyja vendet kanë vije bregdetare dhe fokus të fortë te turizmi elitë dhe lundrimi, rregullat e Kroacisë për përjashtimet në transportin ndërkombëtar dhe furnizimin e anijeve (Neni 48) shërbejnë si matricë ligjore.

Ligji kroat përjashton furnizimin me karburant dhe mallra vetëm për anijet që lundrojnë në det të hapur dhe që kryejnë aktivitet komercial (transport udhëtarësh apo aktivitet industrial). Ai ndalon rreptësisht përjashtimet për mjetet e lundrimit privat apo të argëtimit. Për Shqipërinë, kjo ofron një bazë të shkëlqyer për të hartuar udhëzuesit e kontrolleve tatimore/doganore në porte, duke shmangur abuzimet me karburantin "pa taksa".

4. Shërben si "Mbrojtje" në Negociatat me Komisionin Evropian

Gjatë procesit të negociatave për Kapitullin 16, Komisioni Evropian do të kërkojë shfuqizimin e çdo përjashtimi që nuk bazohet në Direktivën e BE-së.

Praktika kroate mund të përdoret si precedent për të kërkuar periudha tranzitore (derogime). Për shembull, nëse Kroacia arriti të negocionte mbajtjen e përjashtimit të tokës ndërtimore për një periudhë të caktuar pas anëtarësimit (Neni 143a) për të mbrojtur stabilitetin e tregut, Shqipëria mund të përdorë të njëjtën linjë argumentimi për sektorë specifikë që kanë nevojë për përshtatje graduale.

5. Shërben për Harmonizimin e Regjimit të Fermerëve

Skemat e rimbursimit dhe përjashtimit të fermerëve në Shqipëri kanë pësuar ndryshime të shpeshta, duke krijuar paqartësi. Praktika kroate e përjashtimit të fermerëve të vegjël, e kombinuar me një kompensim fiks prej 5.5% për inputet e tyre (Neni 123), shërben si një sistem stabël, i testuar dhe plotësisht i pranuar nga BE-ja, i cili garanton që fermerët nuk mbingarkohen me detyrime deklarimi, por as nuk dalin plotësisht jashtë sistemit ekonomik.

BIBLIOGRAFIA

- Ligji Nr. 92/2014 “Për tatimin mbi vlerën e shtuar në Republikën e Shqipërisë” i ndryshuar;
https://www.qbz.gov.al/eli/ligj/2014/07/24/92/dd6b7a0e-8727-4741-b5eb-94eef979b49e;q=Nr.%2092%2F2014

https://www.tatime.gov.al/

https://www.dogana.gov.al/

- Vendim i Këshillit të Ministrave Nr. 953, datë 29.12.2014 “Për dispozitat zbatuese të ligjit nr. 92/2014, “Për tatimin mbi vlerën e shtuar në Republikën e Shqipërisë”, i ndryshuar;
- Ligji Nr. 9920, datë 19.5.2008 “Për procedurat tatimore në Republikën e Shqipërisë” i ndryshuar;
- Udhëzim Nr. 6, datë 30.1.2015 “Për tatimin mbi vlerën e shtuar në Republikën e Shqipërisë” i ndryshuar;
- Ligji Nr. 102/2014 “Kodi Doganor i Republikës së Shqipërisë”, i ndryshuar;
- Vendim i Këshillit të Ministrave nr. 651, datë 10.11.2017 “Për dispozitat zbatuese të ligjit nr. 102/2014, "Kodi Doganor i Republikës së Shqipërisë", i ndryshuar;

- Council Directive 2006/112/EC of 28 November 2006 on the Common system of Value Added Tax, i ndryshuar;
- Council Implementing Regulation (EU) No 282/2011 of 15 March 2011 laying down implementing measures for Directive 2006/112/EC on the Common system of Value Added Tax, i ndryshuar;
- Council Directive 2006/79/EC of 5 October 2006 on the exemption from taxes of imports of small consignments of goods of a non-commercial character from third countries;
- Council Directive 2009/132/EC of 19 October 2009 determining the scope of Article 143(b) and (c) of Directive 2006/112/EC as regards exemption from value added tax on the final importation of certain goods, i ndryshuar;
https://taxation-customs.ec.europa.eu/taxation/vat_en

- Raport Progresi 2025:

  https://enlargement.ec.europa.eu/document/download/fe9138b7-90fe-4277-a12c-3a03f6d1957f_en?filename=albania-report-2025.pdf

- Praktika e Greqisë:

  https://minfin.gov.gr/en/tax-policy/tax-guide/value-added-tax-vat/

- Praktika e Kroacisë:

  https://porezna-uprava.gov.hr/Regulations#142|148|149-57

- Studim QTATD “Efektiviteti i zbatimit të tvsh tregtia elektronike (e-comerce) link:

  https://www.qtatd.gov.al/wp-content/uploads/2025/11/EFEKTIVITETI-I-ZBATIMIT-TE-TVSH-TREGTIA-ELEKTRONIKE.pdf